

marec 2005

OBRANA

Kariérne
kurzy

Očkovanie
pred misiami

Minister
v Prešove

Podte s nami do armády

Nielen štekot severských plemien a pokriky jazdcov zneli v druhú februárovú sobotu Donovalmi. Svoj stan si tu počas VII. Majstrovstiev sveta v šprintoch psích záprahov čistokrvných severských plemien rozložili aj hlavní prota-
gonisti programu „Podte s nami do armády“. Komunikačný odbor Kancelárie mi-
nistra obrany prostredníctvom svojej Vydavateľskej a informačnej agentúry na
hlavnej tribúne i pod ňou roztočili 90-minútovú show, ktorej hlavným cieľom bolo
podporiť proces profesionalizácie slovenských ozbrojených síl. Náčelníčka Regru-
tačného strediska Banská Bystrica nadporučíčka Lenka Opluštilová oboznámila
prítomných s podmienkami prijatia do služby profesionálneho vojaka, plukovník
Ján Matlák s úlohami vojenskej polície. Jej banskobystriční príslušníci potom
predviedli stovkám návštevníkov ukážky zásahov proti demonštrantom. Aplauz
zožali aj akční vojaci 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny. Keďže krásne zimné
Donovaly patrili predovšetkým psom, predviedli sa v plnej paráde aj tie vojenské
z Výcvikového strediska vojenskej kynológie z Hronseka. O to, aby divákovi nebolo
zima, sa postaral aj ďalší hosť programu — Jozef Suchý, alias Džiga-Džiga, člen
hviezdnej rotý v programe „Slovensko hľadá Superstar“. To už sa pred tribúnou
tiesnili tisícky nadšených divákov, ktorí sa potleskom odmenili nielen spevákovi,
ale aj vojakom za profesionálne ukážky.

(mm)

Foto: **Peter DOVINA**

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XIII, č. 3/2005
Do výroby zadané: 24. 2. 2005

Vydavateľ:

Ministerstvo obrany SR vo Vydavateľskej
a informačnej agentúre KOd KaMO

Šéfredaktor:

Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:

Jozef ŽIAK,
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mod.gov.sk

Vladislav VAVRINEC,
tel.: 0960 312 980, 0903 820 854
e-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:

PhDr. Michal KRÍŠKO, tel.: 0960 313 054
e-mail: michal.krisko@mod.gov.sk

Fotograf:

Peter DOVINA
tel.: 0960 312 395
e-mail: peter.dovina@mod.gov.sk

Grafická úprava:

Ing. Roman LUKÁČ

Tajomníčka redakcie:

Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Adresa redakcie:

Mesačník OBRANA
VIA KOd KaMO
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mod.gov.sk, www.mosr.sk

Rozširuje:

Podacie stanice MO SR

Tlač:

5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Nevyžiadané a uverejnené obrazové
materiál a rukopisy nevraciamie.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Na titulnej strane rotná N. Hehejková
Foto: **Peter DOVINA**

Z obsahu

Ženy na palebnej čiare

str. 4 - 5

V misiách odolnejší aj citlivejší

str. 10 - 12

Minister podporil „petepákov“

str. 26 - 28

Zuzulová vo farbách Dukly

str. 31

Editoriál

Len raz som videl
plakat človeka
pri politickej
udalosti tak dojma-
vo, ako keď sa pri lá-
maní ľadov studenej
vojny stretli v druhej
polovici 80-tych ro-
kov prezidenti USA a
vtedajšieho ZSSR Ronald
Reagan a Michail Gorbačov. Ako montér v Krivo-
rožskom ťažebno – úpravárskom kombináte
som v mestečku Dolinská na Ukrajine navštívil
tamajšieho známeho rovesníka. Jeho otec bol in-
valid z druhej svetovej vojny. Kríval, prišiel v nej
o jednu nohu. Sedel v maličkých chalúpkach pred te-
levízorom a keď videl, ako si tí dvaja politici poda-
li ruky, polovica tváre mu dojatím a pocitom
šťastia zvlhla od slz. Tá druhá ostala suchá len
preto, lebo vo vojne prišiel aj o jedno oko... Málo-
kedy som videl takého dojatého človeka ako
Johna Karcha z USA, ktorý sa narodil ako Janko
Karč vo Veľkej Domaši. Tento dnes 82-ročný býva-
lý príslušník americkej námornej pechoty a bo-
jovník o Tichomoríe z vojny proti Japonsku prišiel
vo februári do Bratislavy, aby to videl na vlastné
oči.

Je naozaj úžasné, že dve svetové mocnosti sa
prostredníctvom svojich najvyšších predstaviteľov
Georga Busha a Vladimíra Putina stretli v Bratisla-
ve. Je to vyjadrenie dôvery v náš štát, ktorý chce
mať korektné vzťahy s Ruskom, ale zároveň je
v rámci NATO i mimo štruktúr aliancie dôvery-
hodným spojencem USA. O tom, že k tejto dôve-
ryhodnosti veľkou váhou prispeli aj vojaci, a to aj
v takých misiách, akými sú Irak či Afganistan, niet
najmenších pochybností. Podčiarknuté a zhraté:
ak sa v minulom desaťročí o tom, že Slovensko
môže byť mostom medzi Východom a Západom
len hovorilo, dnes sa toto obrazné slovné spojenie
stalo aj realitou. Kvôli uzávierke viac o summe
v budúcom čísle.

Milí čitatelia, tešia nás desiatky a desiatky tele-
fónátov a mailov, ktoré prichádzajú do našej re-
dakcie. V minulých dvoch mesiacoch ste nám
kládli najviac otázky, týkajúce sa zmien vo vydá-
vaní OBRANY. Ako sme už koncom minulého roka
avizovali, okrem iného sme znížili náklad na
5000 kusov. Má to logiku. Predchádzajúci dvoj-
násobný náklad sme držali od roku 1993, pričom
viete, aké počty mala vtedajšia armáda. V kaž-
dom prípade rozdeľovník doľadujeme, takže ďa-
kujeme za všetky podnety. Aj za povzbudzujúce
a uznanlivé slová, čo k nám prišli po vydaní pr-
vých dvoch tohtoročných čísel, ktoré sme pre vás
pripravili v pozmenenej grafickej úprave aj obsa-
hovej náplni.

Ray Pisto

Ženy na palebnej čiare

V minulosti vojak v základnej službe v základnom výcviku zväčša vystrelil deväť nábojov, a tým sa jeho strelecká príprava končila. Takýmto spôsobom sa ale podľa zástupcu veliteľa základnej výcvikovej školy v Martine majora Róberta Totkoviča nemôže uberať príprava nových vojenských profesionálov. V škole vyčlenili streleckej príprave v poradí druhý trojtýždňový blok, ktorý nasleduje po základnej aklimatizácii a zoznámení sa s vojenským životom.

Rodák z Banskej Štiavnice po maturite vo vojenskom gymnáziu v Banskej Bystrici ukončil štúdium motostreleckého smeru vo vojenskej vysokej škole vo Vyškove. Potom pôsobil v mechanizovaných útvaroch. Najskôr v Michalovciach, neskôr v Rimavskej Sobote, až napokon zakotvil v Martine. Všetade prichádzal do styku so streleckou prípravou vojakov. Vo svojom predposlednom pôsobisku – na veliteľstve výcviku – sa snažil spoločne s kolegami nájsť najvhodnejší model príprav budúcich vojenských profesionálov.

Deväť nábojov minulosťou

„Opierali sme sa o zahraničné skúsenosti, najmä z armád NATO. Veľmi nám pomohli rady amerického Cubic-tímu, či britského tímu z Vyškova. V konečnom dôsledku sme však museli zobrať do

úvahy naše špecifiká i možnosti. Nakoniec sa nám podarilo dospieť k vhodnému modelu 9-týždňového základného výcviku. Som rád, že celú jednu tretinu venujeme streleckej príprave,” zdôrazňuje major Totkovič.

Spomínaných deväť nábojov je už minulosťou. Pôvodné základné cvičenie nahradili desiatimi. Postupne sa prechádza od najjednoduchšieho k zložitejším. Keď žiak výcvikovej školy postupuje jednotlivými cvičeniami bez opakovania, vystrieľa okolo 250 nábojov. Keď opakuje, tak aj vyše 300 nábojov.

„V úvodnom kurze, koncom minulého roka sme mali vojakov, ktorí prvé cvičenie opakovali aj desaťkrát. V minulosti sa toto cvičenie strieľalo na terč s kruhmi na vzdialenosť sto metrov len tromi nábojmi. Ak vám jeden výstrel ušiel, už ste boli z kola von, čo bolo dosť neobjektívne. Teraz si vojak vystrelí ešte pred samotnými

strelbami päť nástrelných. Na zahriatie hlavne, ale aj na zoznámenie sa s podmienkami na strelnici. Potom má k dispozícii desať nábojov. Keby aj z nich zahodil jeden či dva, ešte stále môže dosiahnuť maximálny počet 80 bodov. Okrem toho sme oproti predchádzajúcej zmenili aj ďalšiu nezdravú prax,” podotýka zástupca veliteľa základnej výcvikovej školy.

Zbraň na vlastné oko

Kedysi veliteľ jednotky, technik roty, prípadne najlepší strelci zbraň „zastrelili“ na vlastné oči a potom nútili vojakov, aby sa pri strelbách pozerali z tejto zbrane ich očami. Ale to je predsa nezmysel. Veď každý človek má inú intenzitu zraku, spôsob zamierenia. Aj poľovník, ktorý si kúpi novú zbraň, strávi prvé dva-tri dni na strelnici a zastreli sa ju na vlastné oko. Takýto, dlhoročnými skúsenosťami osvedčený spôsob dnes praktizujú aj v Martine...

Úskaliami streleckej prípravy sa vo Vojenskom výcvikovom priestore Žalúbrica vo februári postupne prehrýzali aj žiaci martskej základnej výcvikovej školy. Zimné podmienky s bohatou snehovou prikrývkou a silnými mrazmi im túto úlohu ešte viac sťažovali. Medzi žiakmi školy nechýbali ani vyše štyri desiatky žien. Líšili sa vekom, vzdelaním, ale aj doterajšími životnými skúsenosťami. Doma ich čakalo 18 detí, manželia, snúbenci či priatelia.

Najstaršia je 38-ročná veterinárna lekárika Katarína Kontrová. Rodáčka z Trenčína pracuje v košíckom Vojenskom veterinárnom ústave. „V mojom veku bolo vlastne všetko dosť náročné. Počínajúc prvou rozcvičkou, ale aj tým, že niekto iný vám 24 hodín denne organizuje život. Hneď druhý deň som to chcela vzdať, volala som do ústavu, kolegovia ma podporili, tak som to vydržala,” zdôverila sa Katarína. Práve jej húževnatosť a snahu vyrovnať sa vo výcviku oveľa mladším kolegyniam veľmi oceňuje veliaci poddôstojník prvej roty, nadrotmajster Mgr. Ján Maurer.

Predstavy žien o vojenskej kariére

Dvadsaťročnú Alenu Hubovú z Roškovan v okrese Sabinov najviac baví taktická príprava, keď behá po lese. Páčia sa jej aj strelby a vôbec čím ďalej, tým viac prichádza na chuť vojenskému chlebičku. „Prihlásila som sa preto, lebo je to zaujímavý život. Aj keď tie prvé dni sa mi tak skoro ráno veľmi stávajú nechcelo. Nebola som zvyknutá ani na pravidelnú stravu. Doma som jedla vtedy, keď som chcela. Tu zakaždým, keď je výdaj stravy,” konštatuje Alena, ktorá by mala v budúcnosti pôsobiť ako chemik – odmorovač v rožňavskom prápore RCHBO.

Rodáčka zo Spišskej Novej Vsi Katarína Amróziová je ešte o rok mladšia ako Alena. Absolventka stredného odborného učilišta nemá nikoho z rodiny ani zo známych vo vojenskej uniforme. Vojenské povolanie si vybrala pre jeho zaujímavosť. Kariéru začne v seredskom ženijnom prápore na druhom konci Slovenska. Ani to jej však neprekáža.

Úplne iný prípad je 24-ročná inžinierka Nadežda Žarnovičanová. Rodáčka z Lipovského Mikuláša ukončila ako civilná

študentka na Liptove vojenskú akadémiu. Vojenské prostredie dokonale poznala aj z domu. Veď jej otec bol profesionálny vojak a spočiatku ju od vstupu do ozbrojených síl odhovárал. Okrem otca má dnes Nadežda v uniforme aj brata. Na prvé otlaky z kanád už zabudla a chce úspešne pokračovať v rodinnej tradícii.

Prípadná práca v spojoch po ukončení spojovacieho učilišta nevoňala 20-ročnej rodáčke z Margecian Klaudiv Hamrákovej. Jej starší brat slúžil na vojenčine ako kuchár a veľmi si to pochvaloval. Preto sestrične rozhodnutie schvaloval. Klaudiva začne svoju kariéru ako spojárka na sliačskej leteckej základni.

Povolávací rozkaz ako darček pod stromček

Vojenskú rovnosť z domáceho prostredia dobre pozná aj 28-ročná rodáčka z Levíc Magdaléna Pomoziiová. Manžel, ktorý je profesionálny vojak v levičskom mechanizovanom prápore, kde by mala pôsobiť aj Magdaléna, spočiatku manželku od vojenskej kariéry odhovárал. Dnes, počas manželkinej deväťtýždňovej prípravy v martskej škole, sa stará

o šesťročnú dcéru. Tá je zatiaľ na to, že bude mať mamínu v uniforme, hrdá. „Trochu som tušila, čo ma vo výcviku čaká. Čo – to mi povedal manžel. Zatiaľ som spokojná. Aj keď v týchto zimných podmienkach to s naším výstrojom nie je med lízať. Najviac sa teším na záverečnú fázu výcviku, keď budeme mať taktiku. Celkom ma priťahujú aj strelby. Doteraz som to skúšala len so vzduchovkou a páčilo sa mi to,” hovorí Magdaléna.

Dobrodružstvo a zaujímavá práca vždy lákali aj 23-ročnú rodáčku z Trebišova Vladimíru Timovú. Jej priateľ slúži ako profesionálny vojak, vodič tanku v trebišovskom tankovom prápore. Vladimíra premýšľala o vojenskej kariére už po maturite na dievčenskej škole. „Odvedená som bola pred dvoma rokmi. Úspešne som absolvovala psychotesty i vyšetrovania vo vojenskej nemocnici a stále som čakala, kedy sa nájde pre mňa miesto. Povolávací som dostala až v decembri minulého roku. Bol to pre mňa vlastne pekný darček pod stromček. Otca už nemám, mama je v Taliansku, sestra je vydatá. Kamarátky mi hovorili, aby som to vydržala. U nás na Zemplíne nie je prakticky žiadna šanca nájsť si nejaké zamestnanie,” konštatuje

Vladimíra. Po skončení základnej výcvikovej školy by chcela úspešne absolvovať aj odbornú. Jej tajným snom je stať sa telocvikárkou v uniforme. Zatiaľ bude začínať v michalovskom mechanizovanom prápore ako spojárka.

Zmiešaná jednotka je lepšia

Zástupca veliteľa prvej výcvikovej roty nadporučík Peter Chlebo, veliaci poddôstojník nadrotmajster Ján Maurer aj starší inštruktor nadrotmajster Peter Kubiš oceňujú úsilie žien vo vojenských rovnosťach čo najúspešnejšie zvládnuť základný výcvik. „Naša výcviková rota je zmiešaná, preto môžem porovnávať. Samom o –

zejme, oproti mužom disponujú menšou fyzickou silou, slabšími technickými znalosťami a zručnosťou, ale všetky spomínané nedostatky väčšina z nich nahradzuje väčšou snahou a cieľavedomosťou. Hoci pravdu povediac, na môj vkus majú niekedy až priveľa otázok pred plnením konkrétnej úlohy. Ale na to si asi musím zvyknúť. Veď aj moja manželka je profesionálna vojačka,” s úsmevom hovorí 31-ročný rodák z Bratislavy, ktorý po ukončení vojenskej strednej školy v Žiline začal vojenskú kariéru v Jistebnici neďaleko Tábora. Potom nadrotmajster Mgr. Ján Maurer prešiel niekoľkými martskými vojenskými útvarmi a medzitým úspešne ukončil externé štúdium andragogiky vo vojenskej akadémii.

Jozef ŽIAK

Foto: Peter DOVINA

Ďalšími osudmi žien vo vojenskej rovnosťach, ktoré začali svoju vojenskú kariéru v martskej škole, sa chceme venovať na stránkach nášho vojenského časopisu v priebehu celého roka. Zámerom je mapovať ich ďalšie osudy v odborných výcvikových školách i vo vojenských útvaroch, kam nastúpia.

V metropole Šariša

„Profesionálna armáda, založená na dobrovolnosti, odhodlaní a osobnej motivácii je najlepšou garanciou bezpečnosti a obhajovania záujmov Slovenska,“ povedal minister obrany Juraj Liška v priebehu svojho vystúpenia pred študentmi Prešovskej univerzity. Na prekvapenie medzi nimi prevažovali najmä mladé devy, ktoré sa najviac zaujímali o možnosti uplatnenia žien v profesionálnych ozbrojených silách.

Všeteční zástupcovia študentskej obce, ale aj pedagogického zboru zasypali 22. februára šéfa rezortu obrany množstvom otázok. Počínajúc prozaickým záujmom, či ešte budú musieť ísť na vojenčinu, cez problematiku výberu, ohodnotenia a celkového zabezpečenia profesionálneho vojaka až po našu prítomnosť v zahraničných misiách, hlavne však v Iraku. Nechýbali ani pacifistické názory, ktoré odmietali armádu ako takú. Mladí ľudia ale väčšinou chápali potrebu ozbrojených síl a ocenili, že patríme do spoločenstva demokratických štátov združených v NATO a EÚ.

Ministrove vysvetlenia

Až po vysvetlení Juraja Lišku pochopili, že je rozdiel medzi zrušením základnej vojenskej služby a brannou povinnosťou, ktorá zostane zachovaná aj po plnej profesionalizácii ozbrojených síl. Študentky príjemne prekvapilo ministrove konštatovanie, že v armáde má každý bez rozdielu pohlavia rovnaké finančné náležitosti, keď zastáva rovnakú pozíciu. Na chodbe po prednáške Juraja Lišku zhodne poznamenali, že to je asi jediný rezort, ktorý nerobí v platoch rozdiel medzi silnejším a slabším pohlavím. Študenti ocenili jeho slová, že

profesionálne ozbrojené sily potrebujú aj vzdelaných a jazykovo zdatných odborníkov. Dve blondínky Maja a Lenka, ktoré študujú na filozofickej fakulte jazyky, stroho poznamenali, že na výchoď si s najväčšou pravdepodobnosťou prácu nezoženú, a preto začnú vážne uvažovať o práci pre rezort obrany. Či už v uniforme, alebo ako civilní zamestnanci...

Minister obrany sa v priebehu svojho výjazdu do posádky Prešov najskôr stretol so študentmi miestnych stredných škôl v Divadle Jonáša Záborského, kde práve prebiehalo kultúrno-spoločenské podujatie Verbung, ktoré v mnohých mestách Slovenska organizuje Vydavateľská a informačná agentúra Komunikačného odboru ministerstva obrany v spolupráci s armádnym vysielaním Slovenského rozhlasu a Personálnym úradom Generálneho štábu OS SR. Študenti Stavebnej a elektrotechnickej priemyslovky, súkromného gymnázia, ale aj stredných odborných učilíšť so zameraním na stavebníctvo, dopravu a elektrotechniku sa dozvedeli zaujímavou formou mnohé zo života vojenského profesionála.

Kapitánske kluky

Náčelník prešovského regrutačného strediska ka-

pitán Norbert Hrip oslovil hlavne žiakov dopravného učilišťa. Zdôraznil, že ozbrojené sily potrebujú profesionálnych vodičov, zároveň im ukázal, ako sa správne robia „kluky“. Potom si to naostro vyskúšali zástupcovia jednotlivých škôl. Chlapcov a dievčatá zaujalo aj vystúpenie príslušníkov bardejovského prieskumného práporu. Prieskumníci im navyše ukázali

niečo zo svojho výcviku a pospomínali aj na účasť v mierových misiách.

Štvrták zo stavebnej priemyslovky Peter Lechman sa zaujímal práve o možnosť služby v zahraničí. Takáto možnosť zaujala aj jeho spolužiaka Oskara Poliačka. Ten však vyhlásil, že najskôr by chcel po maturite vyštudovať pedagogiku na Katolíckej univerzite v Ružomberku. „Z toho, čo tu povedal minister obrany, ale aj ďalší z jeho sprievodu som vyrozumel, že v profesionálnej armáde bude mať najlepšiu šancu uplatniť sa ten, ktorý bude mať najvyššie vzdelanie,“ vyhlásil Oskar, ktorého potešili aj piesne miestnej skupiny Peha s Katkou Knechtovou.

Juraj Liška sa stretol aj s velením prešovskej mechanizovanej brigády. Jej veliteľ, plukovník gšt. Ján Salaganič ho oboznámil s históriou, ale aj dnešnými úlohami zväzku, ktorý prešiel v uplynulom období podobne ako celé ozbrojené sily mnohými reorganizačnými zmenami a v podstatnej miere sa obmenilo aj zloženie jeho veliteľského zboru.

Jozef ŽIAK
Foto: Peter DOVINA

Riaditeľ Komunikačného odboru MO SR Mgr. Maroš Kemény

Za úvahu adrenalín a za statočnosť ceny

V závere minulého roka Komunikačný odbor MO SR realizoval rad mediálnych prezentácií zacieľených na získanie mladých ľudí pre profesionálnu službu v ozbrojených silách. Teraz sa znova obraciate k mladým, i keď z trochu iného uhla. Takže, čo to znamená - za úvahu adrenalín?

Témou čísla jeden je pre nás aj v roku 2005 profesionalizácia, preto sme sa rozhodli iniciovať literárnu súťaž na tému Zelená profesionálnej armáde alebo Profesionálna armáda mojimi očami. Minister obrany Juraj Liška súťaž vyhlásil pre dve kategórie - pre študentov stredných škôl a pre vysokoškolákov. Radi by sme poznali, ako si oni predstavujú ideálnu profesionálnu armádu. Vážime si názory mladých ľudí a zaujíma nás, čo si civilná verejnosť myslí o tom, ako by mali fungovať profesionálne ozbrojené sily, aké kompetencie by mali mať. Študenti, ktorí chcú súťažiť, musia svoj názor poslať do 25. marca tohto roka na e-mailovú adresu sutaz@mod.gov.sk. Podrobnejšie informácie nájdete na internetovej stránke www.mosr.sk. Ja len pripomeniem, že úvaha na spomínanú tému má mať rozsah približne 1500 slov.

A teraz k jadrú vašej otázky. Aby sme študentov motivovali, aby nám poslali vlastný názor na profesio-

nálnu armádu, ich snahu sme sa rozhodli podporiť hodnotnými cenami. Pripravili sme pre nich cenu vskutku nevšednú, ktorú si treba doslova prežiť a ktorú bežný smrteľník len tak nezažije. Je to výcvik prežitia v našom výcvikovom stredisku na Lešti. Získajú ho šiesti, teda vždy traja víťazi v každej kategórii. Okrem toho dostanú aj finančnú odmenu. Pre literátov na prvom mieste čaká tridsaťtisíc slovenských korún, na druhom dvadsaťtisíc korún a pre bronz je nachystaných desaťtisíc korún. A pozor, všetci získajú aj vstupenky na letný hudobný festival Bažant Pohoda, ktorý opäť spoluorganizujeme na letisku v Trenčíne.

Dá sa už teraz tušiť, čo všetko zažijú víťazi vo výcvikovom priestore na Lešti?

Dá, ale nechajme to otvorené, pretože ten výcvik bude závisieť od štruktúry ľudí, ktorí v súťaži dosiahnu úspech a dostanú sa na Lešť. Záleží na tom, či

v tom tíme budú prevládať ženy alebo muži. Chceme totiž, aby výcvik bol pre všetkých aj zaujímavý, aj plný adrenalínu.

Akým spôsobom súťaž vyhodnotíte?

Do 25. marca treba poslať úvahu na spomenutú e-mailovú adresu. Potom zasadne odborná porota zložená z ľudí, ktorí sa v rezorte obrany zaoberajú mediálnou politikou, a vyberie troch víťazov v oboch kategóriách. Minister obrany Juraj Liška víťazov súťaže vyhlási a odovzdá im ceny na podujatí pri príležitosti osláv prvého roku vstupu Slovenska do NATO, ktoré bude 8. apríla v Nitre.

Priblížte nám ešte jednu zo súčasných aktivít rezortu obrany, ktorú verejnosť pozná ako anketu Vojenský čin roka. V čom sa odlišuje 8. ročník od predošlých?

Málokto vie, že táto anketa bola prvou takéhoto charakteru na Slovensku. Až po nej začali vznikať rôzne humanitné alebo detské činy roka a podobne. Je ale dôležité povedať, že tu nejde o súťaž. V prípade tejto ankety si treba uvedomiť váhu skutkov ľudí, ktorí nezištne pomohli iným v osudnej chvíli či svojou prácou významne prispeli k prestíži našich ozbrojených síl. Vyhlasujeme

laureáta v každej kategórii a oceňujeme neobyčajné činy obyčajných ľudí. Vojenský čin roka je symbolom statočnosti, dôvery a otvorenosti ozbrojených síl a civilnej verejnosti. Osmý ročník Vojenského činu roka sme vyhlásili v štyroch kategóriách, čo je novinka. K už existujúcim dvom kategóriám - Záchrana života a Pomoc verejnosti pribudli ďalšie dve. Prvou je Priteľ armády a týka sa ocenenia civilistov, ktorí prispeli k budovaniu pozitívneho imidžu nášho rezortu. Chceme tak anketu Vojenský čin roka ešte viac otvoriť pre verejnosť, pre ľudí, ktorí sú čoraz viac spätější a naviazanejší na náš rezort. Druhou novou kategóriou je Mimoriadna cena, kde chceme oceniť mimoriadne skutky a celoživotné zásluhy. Na záver mi dovoľte pripomenúť, že Vojenský čin roka má určitú spoločenskú prestíž a má za sebou určité hodnoty a myšlienky. Preto aj k vyhláseniu laureátov sme sa postavili prestížnym spôsobom. Vyhodnotenie ankety za rok 2004 sa uskutoční 31. marca v bratislavskom Divadle Aréna a prezradím len toľko, že program galavečera bude naozaj kvalitný.

Ján BEGALA

www.mosr.sk

Ministerstvo obrany SR uviedlo 21. februára 2005 novú podstránku svojej internetovej prezentácie pod názvom Slovensko v NATO. Venuje sa dňaniu v Severoatlantickej aliancii. Zmena súvisí s ukončením prevádzky domény www.natoservis.sk.

Modernizácia internetovej prezentácie rezortu obrany www.mosr.sk prichádza v čase vrcholiacich reforiem v ozbrojených silách. Webová stránka je jedným z komunikačných nástrojov, ktorým sa chcú ozbrojené sily čo najviac otvoriť širokej verejnosti. Má progresívnejšie grafické spracovanie, je prehľadnejšia a pútavejšia.

Kurzy v Národnej akadémii

„Naše kurzy chceme formovať podľa empirických poznatkov a požiadaviek ozbrojených síl, ako aj podľa skúseností z misií a z podobných zahraničných pracovísk, ako je naša akadémia,“ konštatoval na februárovom seminári venovanom problematike tohtoročných kurzov pre vojenských profesionálov brigádny generál Mikuláš Regula, veliteľ Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hadika v Liptovskom Mikuláši.

Brig. gen. M. Regula uviedol, že vo vlaňajšom prvom roku realizácie nových kariérnych kurzov vyškolili 240 vojenských profesionálov. Poznamenal pritom, že počty odborného personálu akadémie sa naplnili len na 60 per-

nia sa na ňom od februára do apríla zúčastňujú súčasní alebo plánovaní velitelia rôť, štábni dôstojníci praporov či riadiaci letovej prevádzky. Jeho absolventi budú schopní plniť všetky velitelské, personálne, administratívne či lo-

základnými manažérskymi zručnosťami potrebnými najmä na vykonávanie dozoru nad údržbou a obsluhou techniky v rámci pozemných aj leteckých systémov. Druhá potrvá v závislosti od vojenskej odbornosti od 5 do 10 týždňov.

cent. O to viac ocenil ich úsilie. Zároveň sa poďakoval externým prednášateľom, ktorých odovzdávanie praktických aj teoretických vedomostí by malo byť jedným z ťažísk výučby (na fotografii po prednáške o reforme ozbrojených síl diskutuje so študentmi a zamestnancami brigádny generál František Bartko z GŠ OS SR).

Pre dôstojníkov aj praporčíkov

V tomto roku Centrum kariérneho rozvoja NAO vyškolí podľa rozkazu ministra obrany Juraja Liška približne 250 dôstojníkov a 40 praporčíkov.

Dvojmesačný **vyšší dôstojnícky kurz** je určený pre nadporučíkov, ktorí sú vybraní na povýšenie do kapitánskej hodnosti. Zúčastňujú sa na ňom aj kapitáni do jedného roka od povýšenia do tejto hodnosti. Z pohľadu funkčného zarade-

gistické povinnosti v jednotke vo veľkosti roty. Budú tiež schopní vykonávať štábne funkcie na úrovni praporu aj brigády. Tento rok by sa mali uskutočniť tri cykly týchto kurzov. Do prvého nastúpili vo februári štyri desiatky dôstojníkov.

Základný veliteľsko - štábny kurz trvá štyri mesiace. Uskutočnia sa dva cykly, pričom ten prvý sa koná od marca do júna. Je určený pre kapitánov aj novovymenovaných majorov a nezávisí od ich špecializácie. Pripraví ich na prácu v štábnych funkciách na operačných veliteľstvách, mnohonárodných veliteľstvách v rámci aliancie či v rámci operácií v zahraničí, ako aj na Generálnom štábe OS SR. Tento rok ho bude navštevovať 52 účastníkov.

Základný praporčícky kurz sa skladá z dvoch fáz. V prvej sa frekvenciou počas troch týždňov zoznámia so

Uvedený kurz je určený pre poddôstojníkov, ktorí by mali byť ustanovení do prvej praporčíckej hodnosti. Začal sa v marci a bol naplánovaný pre 19 frekventantov. Uskutočnia sa dva cykly.

Päťmesačný **špeciálny kurz** sa začal vo februári a pripravuje sa v ňom približne desiatka spravodajcov.

Letci aj štátni úradníci

Aj podľa zástupcu veliteľa NAO plukovníka Jaroslava Baláža sa akadémia usiluje získať ako prednášateľov predovšetkým čo najviac ľudí z praxe. Budovanie vojenského školiaceho pracoviska nie je jednoduché ani z hľadiska materiálneho zabezpečenia či tvorby osnov. Ich tvorcovia aj preto pozitívne vnímajú rady či komentáre predstaviteľov konšultačnej spoločnosti Cubic Applications. Podľa veliteľa Centra kariérneho rozvoja

NAO plukovníka Antona Ballaya z otázok zreých na riešenie možno spomenúť tiež počiatkový nedostatok špecializovanej odbornej literatúry či rezervy študentov v jazykovej oblasti oproti určitým požiadavkám. Celkovo však možno povedať, že i keď dolaďovanie podobných inštitúcií aj vo svete trvá nie roky, ale desaťročia, odozvy z prvých kurzov sú napriek pripomienkam viac ako pozitívne. Pritom priebežne pribúdajú ďalšie úlohy.

„V Národnej akadémii obrany sme začali pripravovať aj otvorenie základného leteckého dôstojníckeho kurzu, dôstojníckeho kurzu pre uchádzačov do služobného pomeru a kurzu národnej bezpečnosti,“ avizuje brigádny generál Jaroslav Kuča, náčelník štábu personálneho manažmentu GŠ OS SR a dodáva: „**Kurz národnej bezpečnosti** bude určený najmä pre vysokých riadiacich a veliacich pracovníkov rezortu obrany. V ďalšom kole ho už chceme pripraviť aj pre vysokých štátnych úradníkov z iných rezortov, v ktorých oblasti pôsobenia je aj obrana štátu. Bude trvať 11 mesiacov, frekventanti ho absolvujú internou formou a prvý cyklus plánujeme otvoriť tento rok v septembri.“ Brig. gen. J. Kuča prízvukuje, že účasť na kurzoch podlieha koncepcnému výberu pred komisiou. Neexistuje, aby sa opakovala nie zriedkavá situácia z minulosti, kedy do kurzov veliteľia posielali takých, ktorí im v útvaroch najmenej chýbali, no po návrate pre nich nemali miesto.

„Základný letecký dôstojnícky kurz“ je určený pre absolventov vysokej vojenskej alebo civilnej školy, ktorí by počas osemnástich mesiacov získali základné vedomosti schopnosti a zručnosti s cieľom pokračovania v ďalšom výcviku a neskoršieho zaradenia na pozíciu pilot. Otvoriť by sme ho mali 1. augusta pre desať frekventantov,“ pokračuje plk. J. Baláž, mimochodom, takisto pilot.

Dôstojnícky kurz pre uchádzačov o prijatie do služobného pomeru je určený pre absolventov civilných škôl, ktorí získajú základné zručnosti a vedomosti, aby mohli byť zaradení na dôstojníckych pozíciách podľa ich odbornosti a potrieb OS SR. Otvoria ho v septembri, skončí sa v decembri a očakávajú v ňom približne dve desiatky frekventantov.

Pavol VITKO
Foto: **Alena HARAGOVÁ**

G. Bush: „Pomôžeme vašim ozbrojeným silám“

V stredu 23. februára priletel na Slovensko na oficiálnu návštevu prezident Spojených štátov amerických George Bush s manželkou. V Bratislave rokoval s najvyššími predstaviteľmi nášho štátu. Vo štvrtok popoludní sa na Bratislavskom hrade uskutočnil summit prezidenta Georga Busha a prezidenta Ruskej federácie Vladimíra Putina.

„Spojené štáty pomôžu pri modernizácii vašich ozbrojených síl,“ povedal prezident USA George W. Bush počas februárového prejavu k občanom na Hviezdoslavovom námestí v Bratislave. Uctil si aj pamiatku slovenských vojakov, ktorí zahynuli v Iraku. „Vďaka svojej obeti pomohli získať slobodnú budúcnosť pre

milióny ľudí,“ vyhlásil prezident USA. Bush vzdal úctu rodinám profesionálnych vojakov Petra Dingu, Vladimíra Simonidesa a Miroslava Frkáňa, ktorí zahynuli pri plnení úloh v operácii Iracká sloboda v júni 2004. Traja slovenskí vojaci sa stali terčom mínometného útoku pri nakladaní a odvoze munície na likvidáciu. Práve likvidá-

cia munície a odminovacie práce sú hlavnou náplňou humanitárnej misie ozbrojených síl v krajine. O účasť veteránov z misie Iracká sloboda a pozostalých zosnulých vojakov počas prejavu prezidenta Georga W. Busha požiadala ministerstvo obrany americká administratíva. Slováci podľa neho poznajú hrôzu tyranie, preto sa teraz snažia priniesť slobodu do iných kútov sveta. G. Bush spomenul Irak

Martin KOVALÍK
Foto: **Pavol VITKO**

Juraj Liška v Nice

Rozšírenie misie NATO na západ Afganistanu je veľmi aktuálne. Po februárovom rokovaní ministrov obrany členských krajín aliancie vo francúzskom Nice to potvrdil minister obrany Juraj Liška. Podľa ministra sa hľadajú cesty, ako spojiť misiu mierových jednotiek ISAF pod velením NATO s početnejšími koalíčnými silami na čele s USA. „Vôľa tu je, ale hľadajú sa cesty, ako by to malo byť čo najefektívnejšie a najúčelnejšie,“ zdôraznil minister. Súčasný kon-

tingent aliancie v Afganistane, ktorý pôsobí

vo okolí hlavného mesta Kábul a na severe krajiny, predstavuje 8500 mužov. Koaličné jednotky majú silu 18 000 vojakov. Ministri členských krajín aliancie sa tiež neformálne zhodli na potrebe rozšíriť výcvikovú misiu NATO v Iraku. „Aj Francúzsko, Nemecko a ostatné členské krajiny súhlasia s tým, aby misia pokračovala a bola úspešná,“ povedal Liška. Slovensko prispeje do fondu pre výcvik irackých špecialistov sumou 40 tisíc eur z rozpočtu ministerstva obrany. **(r)**

Martin Fedor v Grécku

Štátny tajomník Ministerstva obrany SR Martin Fedor navštívil vo februári na pozvanie rezortného kolegu Vassiliosa Michaloliakosa Grécko. Ministri počas bilaterálnych rokovaní ocenili úroveň vzájomnej spolupráce a načrtli možnosti jej rozvoja. Ide napríklad o vojenské vzdelávanie a spoločný výcvik vojakov. Vassilios Michaloliakos predstavil bezpečnostné opatrenia, **(r)**

ktoré Grécko prijalo počas aténskej olympiády a ktoré môžu poslúžiť všetkým usporiadateľom významných podujatí. Štátny tajomník Fedor sa v Grécku stretol aj s predsedom parlamentného výboru pre zahraničné veci a obranu Mangiasom Vassioliosom. Ich rokovaniu dominoval vývoj v krízových oblastiach, najmä situácia v Iraku a na Balkáne. **(r)**

Veliteľ slovenských vojakov v Iraku plk. Anton Sládeček:

Sme odolnejší aj citlivejší

Pán podplukovník, do akej miery mohli naši vojaci v poslednom polroku uskutočňovať ženijné a odminovacie práce, ktoré sú hlavnou náplňou ich činnosti?

Bezpečnostná situácia v Iraku vôbec nepraje mierovému životu a ani našej jednotke v „mierovej operácii“ Iracká sloboda. Stále sme žili a pracovali za sprísnených opatrení. Boli obdobia, ako napríklad počas povstania v Nadžáfe v auguste 2004 a počas volebného obdobia koncom januára a začiatkom februára, kedy sme nemohli celkom plniť náš mandát. Menšie obmedzenia platili aj na začiatku a konci Ramadánu, alebo počas decembrovej operácie vo Falúdži. No vždy, keď to situácia dovoľovala, jednotka pracovala v teréne. Naše výsledky hovoria sami za seba: 69 103 m² ručne odminovanej plochy, 419 600 m² preverených plôch (pyrotechnický a ženijný prieskum napr. skládok munície), prieskum 14 objektov a 145 km ciest, 284 507 ks (okolo 60 ton) nájdenej a zničenej munície (po kategóriách – pechotná: 82 310 ks, delostrelecká a letecká, granáty a rakety: 202 166 ks, PT a PP míny: 25 ks, ostatná: 6 ks) a nakoniec 82 kg zničených trhavín, nájdených v teréne. Keď situácia neumožňovala pracovať vonku, jednotka sa podieľala na vylepšovaní opevnení táborov, pracovala pri budovaní 550 metrov zákopov a okopov, upravila 30 120 m² povrchu, naplnila 4 500 ks vriec zeminou, postavila 329 ks pasívnych prvkov obrany HESCO a rozvinula 325 m „ostnáču“ CONCERTINA. Preto ma veľmi zabávali vyhlásenia rôznych našich „expertov na Irak“, ktorí z domáceho pohľadia bohorovne tvrdili, že slovenská jednotka v Iraku sa fláka v tábore, mrhá prostriedkami, alebo vôbec nemá šancu pracovať. Títo ľudia, bohužiaľ, nepovažovali za vhodné svoje tvrdenia pred publikovaním si nejako overiť.

Ako vnímate vývoj bezpečnostnej situácie v priestore vašej dislokácie?

No, toto je skôr otázka pre tých expertov – teoretikov... Ale vážne, čiastočne som odpovedal v prvej otázke. Irak je nebezpečný, ale ak o nebezpečí dobre pripravený vojak vie, dokáže ho prekonať. Osobne som nečakal, že to bude až také, ale sú aj oveľa horšie lokality, než provincia Babylon. Som

si však vedomý, že naši doma všetko, čo sa deje v Iraku, prežívajú oveľa intenzívnejšie a je to na nich oveľa väčší nápor, než na nás. Preto odkaz pre nich – sme v poriadku.

Ako tento vývoj prežívajú vaši vojaci? Ako riešite situácie, keď niekomu začnú „tieť“ nervy?

Určite sa to podpísalo na psychike každého z nás. Niektorí sa stali odolnejšími, cynickejšími, iní naopak citlivejšími. Ale žiadny veliteľ aj vďaka službe psychológa nemusel riešiť situáciu, že sa mu podriadený zosypal. Každý má nárok zmýliť sa, hoci tu to platí iba do určitej miery. Iste, vyskytli sa priestupky, ako všade kde sú ľudia. Na ich zvládnutie šablóna nie je, azda len – riešiť ich hneď, pokojne, férovo,

pred vyslaním ich jednotiek nahradení špecialistami z iných útvarov.

Je to na dlhú diskusiu, všetko má svoje výhody a nevýhody, závisí aj od charakteru misie. Rozhodne som za to, aby do vojenských operácií, aká prebieha v Iraku, boli vyslané profesionálne, organické jednotky ako kompaktný celok. Tiež nech majú viac času na prípravu. Teraz napríklad prichádza IV. rotácia a V. sa už hneď teraz môže začať pripravovať. Prečo strácať čas výberovými komisiami, výcvikom od nuly, zosúladovaním a podobnými aktivitami, keď ho možno efektívnejšie využiť na lepšiu prípravu organickej jednotky? Je to otázka, ktorej zodpovedanie neprináleží mne, no ktorá znie: máme vôbec na to,

Ako ste boli v priebehu irackej zimy spokojný s výstrojom našich vojakov?

Štandard spĺňa termoprádlo a obutie. Niektoré veci – škoda hovoriť... Ale recept na to by bol: vyslať do Iraku tých, ktorí rozhodujú o zavádzaní výstroja. No nielen v zime, ale aj v lete, a potom sa ich spýtať... Verím, že by lepšie súčastky boli zavedené rýchlejšie a výstrojná služba by hneď bola flexibilnejšou, hoci aj tu sa situácia zlepšuje.

Čo by ste pred cestou do Iraku pripočítali svojmu príbuznému do veľkej poľnej, keďže vojaci mu to nezabezpečia, ale môže sa mu to zísť?

Určite maškrtu, každému podľa gusta. Dnes už aj mobil s roamingom, aby sa mohol dovoliť domov, keďže teraz toto nie je možné. Možno aj veľkú knihu humoru a vtipov, toho nikdy nie je dosť. No a ešte extra balíček trepezlivosti, dobrej nálady a ústretovosti voči iným. A batoh obyčajného šťastia, bude ho veľa potrebovať. A čo mu z veľkej poľnej vyhodit? Osobné starosti, rodinné problémy, trápenia s umiestnením po misii...

Keďže ste pred niekoľkými rokmi v Iraku pôsobili ako pozorovateľ, môžete porovnať situáciu v krajine, aj náročnosť výkonu oboch funkcií?

Nedá sa porovnávať neporovnateľné. Za „Saddáma“ bolo v Iraku všelijak, bola diktatúra, ale bol mier. V každom prípade – pozorovateľ má väčšiu voľnosť pohybu aj v rozhodovaní o svojej práci. Jednotka zasa poskytuje väčšiu bezpečnosť.

Pavol VITKO

Výstroj v misiách

V súčasnosti pôsobí v zahraničných misiách 570 našich vojakov. Oblasti, v ktorých plnia dôležité úlohy, sa od seba líšia bezpečnostnou situáciou aj klimatickými podmienkami. Aká je kvalita výstroja našich vojakov, na to sme sa opýtali podplukovníka Ing. Radislava Jelínka z Centra riadenia operácií GŠ OS SR.

Základom vystrojenia našich príslušníkov v zahraničných misiách je výstrojná norma I 5,“ obhajuje náčelník Oddelenia operácií a misií v zahraničí, podplukovník Jelínek (na fotografii vpravo). „Jej základ je rovnaký pre všetky misie. Zvyšné výstrojné súčastky sa potom prispôbujú konkrétnym klimatickým podmienkam, v ktorých jednotka pôsobí.“ Tento výstroj sa až na niektoré výnimky neodlišuje od toho, ktorým je vybavený každý profesionálny vojak našich ozbrojených síl.

Novinky

Medzi špecifické súčasti výstroja, ktoré používajú naše jednotky v zahraničí, môžeme zaradiť napríklad goretexových obuv, takzvanú termo bielizeň, či stehenné puzdrá na pištole. Kvalitu a odolnosť práve goretexovej obuvi testujú v súčasnosti príslušníci misie ISAF v Afganistane. „Priebežné výsledky sú zatiaľ uspokojivé. Chlapci si obuv chvália. Je pohodlná, odolná voči mrazu, vlhkosti a vode. V súčasnosti pracujeme na zavedení goretexových nohavíc a bünd. Spolu 90 súprav tohto odevu budú počas nasledujúcich mesiacov v praxi testovať príslušníci misie KFOR v Kosove. Ak sa osvedčia, budú zaradené do stavu výstroja

príslušníkov všetkých misií,“ informuje náčelník oddelenia.

Aj negatíva

Ozývajú sa ale aj hlasy, kritizujúce nevyhovujúcu kvalitu maskáčových odevov, topánok, taktických viest a podobne. Podplukovník Jelínek pripúšťa, že ich kvalita nedosahuje v niektorých prípadoch takú úroveň, akú by sme pre konkrétne misie potrebovali. No tento stav je často zapríčinený objektívnymi dôvodmi. „V prípade napríklad maskáčového odevu s bežovou, takzvanou pieskovou potlačou, výrobca povoľuje iba chemické čistenie. To ale v poľných podmienkach zatiaľ nie je realizovateľné. Do úvahy pripadá iba pranie tradičným spôsobom, čo samozrejme negatívne vplyva na vlastnosti daného materiálu,“ vysvetľuje náčelník. Poukazuje ale aj na druhú stránku problému: „Ak sú súčasti výstroja nové, bez problémov spĺňajú kritériá určené na ich kvalitu. Z našich zistení ale vyplýva, že ich často znehodnocuje aj nesprávne použitie. Napríklad odevné komponenty sa perú pri vyšších teplotách, ako odporúča výrobca a obuv sa používa v iných podmienkach, než pre ktoré je určená. Nedodržiavajú sa ani dôležité zásady ošetrovania niektorých materiálov.“

Počty príslušníkov Ozbrojených síl SR v zahraničných misiách

Misia	Skutočný počet	Operačná pohotovosť
UNDOF – Sýria, Golanské výšiny (OSN)	94	15. 5. 1998
UNTSO – Sýria, Izrael (OSN)	2	23. 8. 1999
UNFICYP – Cyprus (OSN)	204	18. 6. 2001
UNAMSIL – Sierra Leone (OSN)	1	7. 8. 1999
KFOR – Kosovo (NATO)	99	7. 2. 2002
ISAF – Afganistan (NATO)	17	1. 4. 2004
Veliteľstvo NATO Sarajevo (NATO)	4	2. 12. 2004
EUMM – územie bývalej Juhoslávie (EÚ)	2	1. 1. 1993
ALTHEA – Bosna a Hercegovina (EÚ)	4	2. 12. 2004
Trvalá sloboda – Afganistan (Koaličné sily)	40	31. 8. 2002
Iracká sloboda – Irak (Koaličné sily)	103	6. 8. 2003
Celkom (február 2005)	570	

Stály kontakt

Podklady pre skvalitňovanie výstroja vojakov získava náčelník Oddelenia riadenia operácií a misií v zahraničí zo stáleho kontaktu s našimi jednotkami – formou pravidelných hlásení či rôznych požiadaviek na doplnenie alebo výmenu materiálu. „Najviac objektívnych poznatkov ale získame pri osobných tematických kontrolách priamo v prostredí a podmienkach, v ktorých naše jednotky pôsobia. Práve tieto inšpekcie nám dávajú reálny obraz toho, čo

v skutočnosti nevyhovuje a čo treba zmeniť,“ pripomína plk. R. Jelínek a dodáva: „Od roku 1994 som sa zúčastnil na rôznych misiách. Mal som tak možnosť zblízka sledovať vývoj, ktorým vojenský výstroj až po súčasnosť prešiel. Zo skúseností môžem povedať, že aj napriek niektorým nedostatkom, ktoré ešte v súčasnosti má, môžu naši vojaci plniť úlohy zahraničných misií spoľahlivo a na profesionálnej úrovni.“

Vladislav VAVRINEC

Foto: Peter DOVINA

Od Balkánu po Irak

Nikdy sa nekúp vo voľnej prírode (v stojatej vode oáz, vodných nádržiach, zavlažovacích kanáloch). Nekonzumuj stravu od miestneho obyvateľstva, z trhovísk, z voľnej prírody. Nikdy sa nepohybuj bosý, nespi na holej zemi, ani na podlahe! To je len niekoľko upozornení z malej zelenej knižky, ktorú pred časom pripravili pre každého príslušníka misie UNMEE v Eritrei pracovníci Vojenského ústavu hygieny a epidemiológie. Práve táto misia bola dosiaľ spoločne s misiou vo Východnom Timore zo zdravotného hľadiska najrizikovejšia.

Podľa riaditeľa ústavu plukovníka v zálohe MUDr. Ivana Šavrdy obe spomínané teritória boli veľmi náročné. Z geografického dôvodu (naši vojaci pôsobili v rozdielnych podmienkach v nadmorskej výške od hladiny mora až po dvetisícmetrové vrchy i v rôznych klimatických pásmach), ale aj z epidemiologickej situácie v oblasti.

Cesta k žltej knižke

Všetci vojaci prešli pred odchodom na zahraničné misie očkovaním a čakali ich žltý medzinárodný očkovací preukaz. Kým ho však dostali, absolvovali

palu mozgových blán, čiže meningitíde. Toto očkovanie absolvujú všetci príslušníci našich ozbrojených síl. Štvrté je očkovanie proti detskej obrne, teda poliomyelitíde. Proti tetanu preočkovávajú tých príslušníkov zahraničných misií, ktorí boli očkovaní pred viac ako 10 rokmi. Cena takejto ochrany je okolo 6 tisíc korún. V prípade Eritrei a Východného Timoru to bolo ešte finančne náročnejšie. Museli sme pridať očkovanie proti žltej zimnici, japonskej encefalitíde a zabezpečiť antimariáry, vysvetľuje 51-ročný rodák z Dolného Srnia MUDr. Šavřda, ktorý stál v čase delenia federálnej armády ČSFR pri zrode bratislavského Vojen-

šesť stoviek vojakov a zároveň založili Sérovú banku Ozbrojených síl SR.

Sérová banka

„V nej zhromažďujeme séra všetkých osôb, vysielaných do zahraničia. Každému odoberáme sérum pred odchodom i po návrate zo zahraničnej misie. Séra uchováujeme po dobu desiatich rokov. Keďže do konca minulého roku sme zaočkovali 7862 príslušníkov ozbrojených síl, v sérovej banke máme dnes okolo 15 tisíc vzoriek,“ sumarizuje vedúci Oddelenia ochrany a podpory rozvoja zdravia podplukovník v zálohe MUDr. Peter Kmet’.

cujú s Klinikou geografickej a tropickej medicíny Fakultnej nemocnice na Kráľovských. Práve jeho pracovníci pod vedením prof. MUDr. Ondreja Bálinta uskutočnili pre vojenských lekárov špeciálny 14-dňový kurz. V prípade misie UNDOF na Golanoch pracovníci ústavu akceptovali až na niektoré maličkosti očkovaciu schému rakúskych ozbrojených síl. V misii KFOR, v spoločnom česko-slovenskom prápore v Kosove, konzultovali problematiku s českými kolegami. Na základe tejto spolupráce boli v jeseň zaočkovani aj slovenskí vojaci proti chrípke.

„Česká strana tak plánovala urobiť a bolo by pre našich vojakov nespravodlivé, keby mali spoločne s českými pôsobiť na jednom mieste a neboli by proti chrípke zaočkovani. V prípade slovenských vojakov v Iraku sa zasa ukázala dobrá spolupráca s poľskými vojenskými hygienikmi. Práve s Čechmi a Poliakmi máme najlepšie kontakty. Dnes sa prakticky v ničom neodlišuje očkovacia schéma, ktorú používame my a ostatné armády NATO,“ hovorí doktor Šavřda (na dolnej snímke vpravo s kolegom MUDr. P. Kmet’om).

Postupná profesionalizácia ozbrojených síl a predpoklad vysielania v budúcnosti do zahraničia kompaktných vojenských jednotiek však nastoľuje pred pracovníkov ústavu úlohu, postupne sa pripraviť na zaočkovanie všetkých profesionálnych vojakov. Prvé dobré skúsenosti v tomto smere už majú. Takto imunizovaní sú vlastne všetci príslušníci žilinského pluku špeciálneho určenia. Aj preto nie sú zo zdravotného hľadiska žiadne problémy s ich prípadným vyslaním na plnenie zahraničnej misie.

Jozef ŽIAK
Foto: Peter DOVINA

niekoľko vpichov. „Základná schéma pozostáva z očkovania proti vírusovým hepatitídám, ktoré sú najväčším rizikom. Ďalej proti týfusu, čiže ochoreniam črevného traktu, potom proti zá-

ského ústavu hygieny a epidemiológie. V roku 1993 zabezpečovali vyslanie prvých príslušníkov mierových síl UNPROFOR na územie bývalej Juhoslávie. V spomínanom roku zaočkovali vyše

Dvanásť rokov, počas ktorých ústav imunizuje našich vojakov pred ich vyslaním do zahraničia, priniesol kolektívu lekárov a zdravotníkov mnohé cenné skúsenosti. Od začiatku úzko spolupra-

JUDr. Peter Plučinský: Transformácia Spoločnej zdravotnej poisťovne

Pán doktor, poslanci NR SR schválili vlnu vládny návrh zákona č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov, na základe ktorého tieto poisťovne mali najneskôr do 31. marca 2005 založiť akciové spoločnosti. Čo to znamená pre Spoločnú zdravotnú poisťovňu (SZP), kde sú poistení vojenski profesionáli, absolútna väčšina vojakov v zálohe a ich rodinných príslušníkov?

Nová právna úprava zrušila okrem iných aj zákon o Spoločnej zdravotnej poisťovni č. 280/1997 Z. z.. Nový zákon 581/2004 Z.z. ustanovil povinnosť transformácie zdravotníckych poisťovní na akciové spoločnosti, v opačnom prípade by podľa § 80 zákona „oprávnenie doterajšej zdravotnej poisťovne vykonávať zdravotné poistenie ... zaniklo 30. septembra 2005“. Vzhľadom na rozhodnutie zriaďovateľov Spoločnej zdravotnej poisťovne túto inštitúciu zachovať, zhromaždenie zriaďovateľov rozhodlo o vypracovaní transformačného projektu. Tento projekt musela schváliť nadpolovičná väčšina zriaďovateľov poisťovne. V našom prípade to bolo ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií, ministerstvo vnútra a ministerstvo obrany. SZP podala transformačný projekt na Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou aj so žiadosťou o vydanie povolenia na výkon verejného zdravotného poistenia pre SZP, a. s., už 19. januára 2005.

Čo je to zhromaždenie zriaďovateľov, ktorého ste sa v rámci SZP stali predsedom?

Je to orgán, ktorý na základe zákona 581/2004 Z.z. vykonáva rozhodujúce riadiace činnosti v súvislosti s transformáciou poisťovne na akciovú spoločnosť a všetky funkcie správnej rady a dozornej rady SZP. Zhromaždenie zriaďovateľov svoju činnosť skončí dňom

vzniku novej a.s., jej zapísaním do obchodného registra.

Vstúpil do SZP aj súkromný kapitál?

Spoločná zdravotná poisťovňa bude štátnou akciovou spoločnosťou. To znamená, že jej 100 % akcionárom je štát, ktorý zastupujú uvedené ministerstvá. Súkromný kapitál do SZP teda vstupovať nemôže. Zo zákona vyplýva jednoznačne, že majetková účasť štátu na základnom imaní SZP nesmie klesnúť pod 100 percent. I v tomto ustanovení vidím záruku úspešnosti novej a.s.

Čo pozitívne prinesie SZP nový zákon?

Myslím si, že ide predovšetkým o koncepčné rozhodnutie, ktoré ovplyvní pozitívne najmä schopnosť akciovej spoločnosti efektívnejšie spravovať a využívať prostriedky zdravotného poistenia. V našom prípade to znamená väčší prospech pre poistencov, pretože prostriedky vynakladané na zdravotnú starostlivosť, lekárov, lieky a pomôcky chceme kontrolovať dôslednejšie. Ide o to, aby poistenec dostal skutočne to, čo mu naozaj patrí – adekvátne k jeho zdravotnému stavu a v primeranej kvalite. Súvisí s tým aj manažovanie celého procesu poskytovania zdravotnej starostlivosti – vo vzťahu k jej poskytovate-

lom, aj k samotným pacientom. V žiadnom prípade nepôjde o nižšiu kvalitu. Uvediem príklad: ak rovnaká operácia bude poskytovaná vo viacerých zdravotníckych zariadeniach, po komplexnom posúdení sa rozhodneme pre optimálnu alternatívu z pohľadu nákladov a zdravotného efektu pre poistencu. Máme jasnú víziu a chceme ju spoločne s poistencami realizovať, vsadiť na zdravotnícke zariadenia a na odborníkov, ktorí si udržiujú a udržia vysokú profesionálnu úroveň a realisticky zhodnotia investované prostriedky SZP. Veríme, že viac financií potom ostane na špecializáciu liečby, na jej rozšírenie a skvalitnenie.

Aký veľký počet poistencov má SZP a koľko z nich je súčasných či bývalých príslušníkov ozbrojených síl alebo ich rodinných príslušníkov?

Máme vyše 710-tisíc klientov. SZP je historicky špecifická tým, že združuje okrem iného aj tri hlavné kategórie poistencov – vojakov, policajtov, zamest-

nancov rezortu dopravy, pôšt a telekomunikácií, a ich rodinných príslušníkov vrátane dôchodcov. Títo ľudia tvoria základ zdravého poistného kmeňa poisťovne – aj z pohľadu disciplíny pri platení poistného, čím zvyšujú schopnosť SZP plne zabezpečovať zdravotnú starostlivosť aj po stránke finančnej.

Stabilitu a vyrovnané hospodárenie SZP najmä po prehodnotení a zmene v prerazdeľovacom systéme platieb poistného na osobitný účet môžeme za posledné roky na základe spracovaných údajov v transformačnom projekte len potvrdiť. Výber poistného máme jeden z najlepších, naša ekonomická situácia je dobrá a hospodárenie vyrovnané. Tento rok plánujeme vybrať 12,3 miliardy korún, ktoré okrem nevyhnutnej rešie opätovne prerozdelíme klientom. Verím, že s našou prácou budú spokojní.

Vyplývajú v súvislosti s transformáciou poisťovne pre jej klientov nové administratívne povinnosti?

V tom zmysle, že by sa museli nanovo prihlasovať, či vyplňať dajaké tlačivá nie. Nový zákon je ale liberálnejší v tom, že 31. 12. 2004 sa skončila povinnosť vojakov pri nástupe na základnú či náhradnú vojenskú službu byť povinne poistení v SZP. Keď narukujú, môžu zostať poistení v tej poisťovni, kde boli predtým. Poistenec môže zmeniť zdravotnú poisťovňu vždy len k 1. januáru nasledujúceho roka. Prihlášku do nej si musí podať najneskôr do 30. septembra. Netreba zabúdať na to, že občan je povinný oznámiť svojej zdravotnej poisťovni do ôsmich dní zmenu mena a priezviska, trvalého pobytu, platiteľa poistného, skutočnosti rozhodujúce pre vznik alebo zánik povinnosti štátu platiť za neho poistné a podobne. Všetky podstatné informácie možno nájsť na internetovej stránke www.szp.sk, alebo na bratislavskom telefónnom čísle **02/555 601 15**. Bližšie informácie poskytnie každá pobočka SZP.

Pavol VITKO
Foto: Peter DOVINA

JUDr. Peter Plučinský (54) po maturite na strojníckej priemyslovke absolvoval dôstojnícku školu a neskôr Právnickú fakultu Univerzity Komenského. V roku 1992 odišiel z ozbrojených síl do zálohy v hodnosti podplukovník a pôsobil v podnikateľskej sfére. Od roku 2003 pracuje v kancelárii ministra obrany. V 2004 ho minister obrany Juraj Liška poveril zastupovať MO SR v orgánoch SZP.

krátko

Britské kráľovské vojenské námorníctvo v budúcnosti vybaví až 65 hladinových bojových a podporných plavidiel novým systémom na ochranu pred torpédami SSTD (Surface Ship Torpedo Defence). Systém zahŕňa veľmi citlivé akustické senzory ťahané za plavidlom, ktoré zachytia a presne určia polohu útočiacего torpéda. Predpokladané náklady na celý projekt dosiahnú 65 miliónov britských libier.

Nórska spoločnosť Kongsberg Protech podpísala kontrakt s fínskym výrobcom Patria Vehicles Oy na dodanie systému ovládania zbraní pre nové obrnené vozidlá fínskych pozemných síl XA-360. Hodnota kontraktu je odhadovaná na 145 miliónov nórskeho korún. V súčasnosti výrobca vyvíja a adaptuje ovládací systém k fínskym špecifikáciám a objednané systémy dodá v rokoch 2006 a 2007.

Velenie USAF na začiatku februára 2005 objednalo od výrobcu lietadiel Boeing ďalšie tri stroje C-40C. V podstate ide o zmodifikované lietadlá Boeing 737-700, ktoré sú prispôbené vojenským požiadavkám. Prvý stroj z novej objednávky výrobca dodá začiatkom roku 2007. Nové lietadlá C-40C bude prevádzkovať 932. dopravné krídlo dislokované na leteckej základni Scott v štáte Illinois.

Francúzska generálna delegatúra pre vyzbrojovanie DGA objednala od spoločnosti Thales kamery pre nočné videnia Sophie, ktorými vybaví všetky zložky ozbrojených síl. Na základe tohto kontraktu dodá firma Thales francúzskym ozbrojeným silám viac ako 600 kamier Sophie.

Kontingent nemeckých pozemných síl v Kosove (KFOR) a v Bosne a Hercegovine (SFOR) od októbra 2004 používa vojenský veliteľský a riadiaci systém FAUST. Približne 150 systémov nasadených na Balkáne hodnotia ich prevádzkovatelia veľmi pozitívne. Systém FAUST je základom nového veliteľského a riadiaceho informačného systému Bundeswehru s označením FülInfoSys, ktorého zavedenie naplánovali na koniec roka 2006.

Brazílska firma Embraer podpísala 8. februára 2005 memorandum o porozumení s indickou obrannou výskumnou a vývojovou organizáciou DRDO. Memorandum sa týka vývoja nového leteckého radarového systémučasnej výstrahy a riadenia pre indické vojenské letectvo.

Britská spoločnosť Paradigm Secure Communications sprevádzkovala na začiatku februára 2005 prvé zabezpečené družicové spojenie pre program NATO Satcom Post 2000 (NSP2K). Spojenie medzi pozemnými stanicami NATO v Európe a operačnými silami NATO na frontovej línii uskutočňuje britské družicové zoskupenie Skynet 4, ktoré vlastní a prevádzkuje spoločnosť Paradigm. Ide o prvé operačné prepojenie medzi NATO a Francúzskom, Talianskom a Veľkou Britániou v rámci kontraktu na zabezpečenie družicového spojenia v rokoch 2005 – 2019.

Spyder strieľal

Izraelské spoločnosti Rafael a IAI (Israeli Aircraft Industries) na začiatku februára 2005 spoločne uskutočnili prvé skúšobné streľby nového protiletadlového raketového systému krátkeho dosahu Spyder (Surface-to-Air Python & DERby). Podľa vydaných tlačových správ boli počas skúšok vystrelené obidva typy raketových riadených striel – Python-5 a Derby, ktoré sú súčasťou systému a dosiahli sa dva zastrely s priamym fyzickým zásahom terča. Systém Spyder je inovatívnou kombináciou moderných radarových a raketových technológií a výkonných programových nástrojov. Systém tvorí veliteľská a riadiaca jednotka CCU (Command and Control Unit) s radarom Elta EL/M 2106 ATAR 3D a niekoľko odpaľovacích zariadení MFU (Missile Firing Units). Všetky prostriedky prototypu systému Spyder sú na automobilových podvozkoch Tatra 815 6x6.

Turecko vybralo ATR-72 ASW

Výbor pre obranný priemysel Tureckej republiky vybral na dodanie nového námorného hliadkovacieho a protiponorkového lietadla pre turecké vojenské námorníctvo taliansku spoločnosť Alenia Aeronautica. Spoločnosť dodá zákazníkovi desať dvojmotorových turbovrtulových lietadiel ATR-72 ASW (Anti Submarine Warfare). Námorné lietadlá ATR-72 ASW pre Turecko, ktoré budú vybavené špeciálnymi systémami a vybavením spoločnosti Thales, sú modifikovaným variantom dopravného lietadla ATR-72-500.

Super Lynx 300 v službe

Veliteľ kráľovského thajského vojenského námorníctva admirál Sampop Amraparn 7. februára 2005 na palube bojového plavidla HTMS Taksin formálne prijal do bojovej služby nový vrtuľník Super Lynx 300. Tieto stroje slúžia v 203. letke kráľovského thajského vojenského námorníctva, ktorej domovskou základňou je U-Tapao. Úlohou strojov je široká škála námorných úloh, akými je hliadkovanie nad morom, pátracie a záchranné operácie, protiponorkový boj a boj proti hladinovým cieľom. Vrtuľníky budú operovať hlavne z palúb fregát triedy Narasuan. Thajsko je deviatym prevádzkovateľom vrtuľníkov Lynx a zároveň tretím prevádzkovateľom vrtuľníkov novej generácie Super Lynx 300. Na fotografii je vrtuľník Super Lynx 300 Mk. 120 vzdušných síl Ománskeho kráľovstva.

Vzlietol A-10C

Na konci januára 2005 po prvý raz vzlietol modernizovaný variant lietadla A-10 Thunderbolt II. Základné úpravy nového lietadla označeného A-10C spočívajú v zmenách v programovom vybavení (software) a niektorých nových inštaláciách na pracovisku pilota. Tieto zmeny mierne posunuli ťažisko novej verzie vpred oproti pôvodnému modelu. Cieľom modernizácie je zvýšenie bojových možností stroja cestou použitia novej modernej leteckej presnej munície navádzanej pomocou laserových zariadení a družicového navigačného systému GPS. V rámci modernizácie bude nový stroj vybavený najmodernejším navádzacím kontajnerom a modernými zariadeniami pre dátové prepojenie.

Radary pre Deepwater

Americká spoločnosť Telephonics Corporation, ktorá je 100% dcérskou spoločnosťou korporácie Griffon, získala dva kontrarkty od firmy Lockheed Martin na vývoj radarových systémov pre letecké prostriedky programu Deepwater pobrežnej stráže Spojených štátov amerických (United States Coast Guard). Prvý kontrakt znie na vývoj modernizovaného radaru APS-143C(V)3 pre námorné hliadkovacie lietadlá CN-235 MPA. V rámci druhého kontraktu vznikne upravená verzia ľahkého zobrazovacieho radaru RDR-1700CG, ktorý bude integrovaný do bezposádkového lietadla s preklopným krídlom a kolmým štartom a pristátím HV-911 Eagle Eye (na fotografii). Hodnota kontraktu, ktorý je naplánovaný na 18-mesačné obdobie, presahuje 7,3 milióna amerických dolárov.

Skyshield proti mínometom

Na konci roku 2004 uskutočnili odborníci spoločnosti Oerlikon Contraves, ktorá je súčasťou nemeckej skupiny Rheinmetall AG, po prvý raz skúšky protiletadlového kanónového systému Skyshield pri zachytení, sledovaní a ničení delostreleckých rakiet, projektilov a mín. Prvé skúšobné streľby sa uskutočnili v novembri 2004 v Ochsenbodeň proti mínám kalibru 81 mm a 60 mm. Skúšky pokračovali v decembri 2004 v Todendorf, kde systém pracoval proti širšej škále ohrozenia – mínám kalibru 120 mm, raketám LAR kalibru 110 mm a delostreleckým projektilom kalibru 155 mm. Skúšky sú súčasťou vypracovania stratégie obrany letísk a podobných rozľahlých objektov pred neočakávanými ohrozeniami.

Miroslav GYŮRŐSI

Foto: autor (3), Rafael (1)

krátko

Velenie amerického vojenského námorníctva rozhodlo na konci januára 2005, že novým prezidentským vrtuľníkom „Marine One“ bude stroj US101. Vrtuľník US101 vznikne na báze európskej helikoptéry EH101 v spolupráci s americkou firmou Lockheed Martin. Prvý vrtuľník US101 prepraví budúceho amerického prezidenta v roku 2009 a dodanie celej flotily 23 strojov US101 sa skončí v roku 2014.

Ozbrojené sily Sultanátu Omán vybrali ako svoju novú protitankovú raketovú zbraň budúcnosti komplet stredného dosahu FGM-148 Javelin spoločne ponúkaný americkými spoločnosťami Raytheon a Lockheed Martin. Sultanát Omán žiada Spojené štáty americké o predaj približne 100 kusov protitankových raketových riadených striel a príslušný počet odpaľovacích a navádzacích súprav spolu s výcvikovými a podpornými službami.

Ministerstvo obrany Singapuru podpísalo kontrakt s americkým výrobcom vrtuľníkov Sikorsky na dodanie šiestich nových námorných vrtuľníkov S-70B. Nové vrtuľníky vybavené modernými senzormi na zachytávanie hladinových aj podhladinových plavidiel a vyzbrojené modernými zbraňami proti tejto kategórii cieľov sú určené pre nové singapurské fregaty. Dodanie námorných vrtuľníkov S-70B do Singapuru je naplánované na roky 2008 – 2010.

Švédsko firma Saab Underwater Systems získala od švédskej administrácie pre obranný materiál FMV objednávku na dodanie diaľkovo ovládaných podhladinových systémov. Tieto prostriedky v budúcnosti využije švédske vojenské námorníctvo pri protiminových a iných misiách z palúb mýnoloviek triedy Landsort.

Velenie amerických pozemných síl podpísalo s Taiwanom dohodu, umožňujúcu tejto ázijskej krajine predat viac ako 400 kusov moderných protitankových raketových riadených striel AGM-114M Hellfire II. Rakety, vyrobené spoločnosťou Lockheed Martin, predajú Taiwanu za približne 50 miliónov amerických dolárov.

Americká spoločnosť Lockheed Martin Aero a poľská vláda podpísali 19. januára 2005 dohodu o transfere modernej munícnej technológie nórskej spoločnosti Nammo do výrobného závodu spoločnosti Mesko v meste Skarżysko-Kamienna. Nammo taktiež transferuje do Mesko licenciu pre výrobu a predaj širokej škály munície na poľský a aj iné trhy. Celý kontrakt je súčasťou offsetového programu viazaného na predaj bojových lietadiel F-16C Block 52+ do Poľska.

Americká spoločnosť ILS (International Launch Services) získala od velenia amerických vzdušných síl súhlas na prípravu vypustenia spravodajskej družice na palube kozmického raketového nosiča Atlas V. Štart pre potreby národného prieskumného úradu NRO (National Reconnaissance Office) označený NROL-24 sa zrealizuje v polovici roku 2007 z kozmodrómu Cape Canaveral na teritóriu Floridy.

Vozidlá pre „Blitzkrieg“

Podobne ako 1. svetová vojna (1914 – 1918), aj druhá, od záveru ktorej nás delí 60 rokov, priniesla vo vojnovnej stratégii a taktike viaceré novinky, s čím súviselo i zavádzanie nových zbraní a techniky. Týka sa to aj obrnených transportérov, ktoré umožnili vznik nového druhu vojska – motorizovanej, resp. mechanizovanej pechoty.

Hitlerovský generálny štáb, poučený skúsenosťami z prvého svetového konfliktu, stavil pri plánovaní útočných operácií na tzv. „Blitzkrieg“, teda na prekvapivú bleskovú vojnu, založenú na masívnych útokoch tankov a samohybných diel. Tie však nemohli postupovať bez pechoty, ktorá by dobyté územia obsadila a zabezpečila. Klasická pechota, presúvajúca sa neraz ešte na konských povozoch, bola pomalá a veľmi zraniteľná, takže tieto úlohy plniť nemohla.

Vozidlo na zvláštny účel

Pod zložitým názvom Mittlerer gepanzerter Mandschafttransportwagen (stredné pancierované transportné vozidlo mužstva) prišli v roku 1937 do Wehrmachtu na testovanie nové vozidlá. Ich vývoj sa začal v roku 1934, len rok po nástupe Hitlera k moci, vo firme Hansa Loyd. Pôvodne malo ísť o modifikáciu trojtonového kolopásového delostreleckého ťahača. Keď však o rok nato projekt prevzala hannoverská firma Hanomag, v jej konštrukčných dielnach vznikol úplne nový stroj, zasluhujúci si právom označenie obrnený transportér. Predstavili ho pod kódovým názvom HkL 6, na základe ktorého mu

Nemci aj obyvatelia okupovaných krajín dali prezývku „haki“. Prvé sériové stroje začal Wehrmacht odberať v roku 1939 už pod kódovým označením Sdkfz 251, čo značilo Sonderkraftfahrzeug, čiže vozidlo na zvláštny účel. Už i to napovedalo, že sa asi nebude používať na vojenské parády či rozvoz proviantu.

Konštrukcia, pohon a výkony

Transportér Sdkfz 251 pre pechotu mal nadstavbu zo zváraných oceľových plechov hrubých 14,5 mm (na čele) a 8 mm (na bokoch a vzadu). V prednej časti bol motor Maybach HL 42 TURKM s výkonom 100 k. Ten dával obrnencovi na ceste max. rýchlosť 52,5 km/h pri spotrebe 40 l benzínu na 100 km. Rýchlosť v teréne závisela od jeho profilu, pričom tu spotreba paliva stúpila až na 80 l. Palivové nádrže vozidla mali obsah 160 l.

Za motorom sa nachádzala kabína vodiča a veliteľa, ktorá nadväzovala priamo na priestor 10-členného mužstva. Táto tretia časť nadstavby na rozdiel od kabíny zhora chránená nebola a v zlom počasi ju pokrývali impregnovanou celťou. Vodič a veliteľ, ktorý plnil aj funkciu radistu, pozorovali

Veliteľ nemeckých tankových vojsk generál Heinz Guderian (vľavo) na Sdkfz 251/6 Ausf. B, vozidlo pre veliteľov vyšších stupňov, v roku 1940 vo Francúzsku. Foto archív

rovali okolie odklopnými štrbinovými priezormi na čele a bokoch kabíny. Mužstvo malo k dispozícii dva priezory na každej bočnici, ale iba pri Sdkfz 251 prvej verzie (Ausf. A). Ďalšie tri verzie (B, C, D) už mali boky kompaktné.

Pohybové ústrojenstvo sa skladalo z prednej riaditeľnej nápravy so štandardnými kolesami s pneumatikami a pásovej časti, ktorá mala na každej strane predné hnacie a zadné napínacie koleso a medzi nimi šesť navzájom sa čiastočne prekrývajúcich pojazdových kolies.

Štyri verzie, mnoho špecializácií

Celkovo vyrobili asi 11 000 kusov štyroch základných verzií, ktoré však mali množstvo špecializovaných subverzií. Lišili sa modifikáciou nadstavby a označovali ich číslom za kódovým označením. Napríklad Sdkfz 251/1 Ausf. A aj Sdkfz 251/1 Ausf. D boli určené na transport pechoty. Verzia D však mala boky skosené k osi trupu iba od polovice nahor a kolmá

PhDr. Ján DOLINAY

Pre tento Sdkfz 251/1 Ausf. D sa vojna skončila porážkou až v máji 1945 v Náměšti nad Oslovou na Morave.

Kresba: Rudolf TOMŠA

Suvorov – „generál Vpred“

V posledných desaťročiach 18. storočia sa európske mocnosti dostali do vleklého ozbrojeného zápasu, pri ktorom sa spájali do koalícií. Čárske Rusko, ktoré sa vždy usilovalo upevniť si postavenie na pobreží Čierneho a Baltského mora a zjednotiť bieloruské územia s Ruskom, nebolo v tomto smere výnimkou. Po boku Francúzska, Rakúska a Švédska sa zapojilo do sedemročnej vojny proti Prusku, zúčastnilo sa na troch deleniach Poľska, dostalo sa do vyčerpávajúcich vojen s Tureckom, a keď cítilo, že jeho záujmy na Blízkom východe a v Poľsku sú ohrozené, roku 1799 vstúpilo do protifrancúzskej koalície. Táto doba, plná vojenských ťažení, zrodila aj niekoľko vynikajúcich vojvodcov. V Rusku primát patril Alexandrovi Vasilievičovi Suvorovovi.

Tento muž sa zaradil medzi výnimočné vojenské talenty svojej doby. Nebol iba dobrým stratégom, schopným vojvodcom v poli, ale aj odborníkom vo výchove vojsk a vojenským teoretikom. Vytvoril originálny systém názorov na spôsob vedenia vojny s dôrazom na vyvinutie maximálnej bojovej aktivity v jednotlivých bitkách, s cieľom úplne zničiť nepriateľa. V záverečných fázach boja sa spoliehal najmä na zničujúci bodákový útok. Napísal viacero vojensko-teoretických prác, z ktorých najznámejšie sú diela Plukovníkovo zriadenie a Umenie zvíťaziť.

Jeho meno sa v Európe vyslovovalo s veľkým rešpektom. Pre naše dejiny je zvlášť zaujímavé, aj keď málo známe, že vojská, ktorým velil, sa ocitli aj na území Slovenska.

ských akciách sa riadil svojráznymi nápadmi a vopred premyslenými krokmi. Roku 1768 bojoval v Poľsku, kde upozornil na seba najmä víťazstvom nad francúzskym generálom Dumouriezom. Správne odhadnúc psychický účinok kozáckeho útoku, proti dovtedajším vojenským zvyklostiam podnikol na opevnené postavenie Francúzov a Poliakov útok iba so slabým jazdec-kým predvojom a prinútil nepriateľa ustúpiť. V rusko-tureckých vojnách, ktoré s prestávkami trvali od roku 1787 do roku 1791, sa zúčastnil viacerých bitiek. Na jar roku 1773 dosiahol skvelé víťazstvo pri Dunaji a roku 1789 v spolupráci s Rakúšanmi zvíťazil nad Turkami na území Rumunska. O dva mesiace spojené rusko-rakúske vojská pod jeho velením porazili tureckú armádu pri rieke Rimnici. Vyvrholením jeho protitureckých

ktorý ich považoval za nedostatočne efektívne, nedal na seba dlho čakať. Suvorov, vtedy už v hodnosti poľného maršala, sa dostal do nemilosti. Jeho služby však potrebovali, a keď roku 1799 Rusko vstúpilo do koalície s Anglickom, Rakúskom, Tureckom a Neapolom proti Francúzsku, ktoré nebezpečne rozširovalo svoju moc, Suvorov sa stal hlavným veliteľom rusko-rakúskych vojsk, operujúcich v Taliansku.

Jeho hlavnou úlohou bolo zadržať nástup Napoleonových generálov. Bol jedným z mála vojvodcov svojej doby, ktorí pochopili novátorské prvky skrývajúce sa v pozadí úspechov francúzskej armády a hľadal účinné opatrenia proti nim. „Generál Vpred“, ako ho Rakúšania pre jeho obľubu útočnej taktiky, najmä boja na bodáky nazývali, odmietol rakúske vojnové plány zakladajúce sa na zdĺhavom manévrovacom spôsobe boja a v troch veľkých bitkách s Francúzmi dokázal zvíťaziť. Po týchto úspechoch bol prevelený do Švajčiarska, kde mal vzdorovať obávanému francúzskemu generálovi Massénovi. Suvorov uskutočnil svoj legendárny prechod cez Alpy. Bez dostatočných zásob a výstroja vojsk, v neznámom horskom teréne, za dažďa, obklopený nepriateľskou presilou sa prebojoval cez Svätogotthardský priesmyk. Horskou cestou, v hlbokom snehu za nesmiernych útrap prostých vojakov previedol svoje vojsko do Mouttskej doliny, prebil sa cez viacnásobnú presilu Francúzov a cez 2 407 m vysoký horský chrbát zostúpil do údolia Rýna. Generál Masséna vtedy vyhlásil, že by obetoval 20 svojich víťazstiev za takýto čin.

Čoskoro však Suvorova povolali späť do Ruska. Vracal sa cez Čechy a zdržal sa aj v Prahe, kde sa mu dostalo skvelého privítania. Hoci ho cár po návrate domov menoval generalissimom a daroval mu aj kniežací titul, len čo ťažko chorý Suvorov došiel do Petrohradu, opäť upadol do nemilosti. Zomrel v máji 1800.

PhDr. Vojtech DANGL, CSc.
Historický ústav SAV

Suvorovove ruské vojská prechádzali od decembra 1789 do augusta 1799 na ceste do Talianska aj cez Slovensko. V apríli a máji 1799 tiahol cez východné Slovensko zbor generála G. L. Rebindera v počte necelých 11-tisíc mužov. Uhorské úrady vypracovali harmonogram tohto prechodu a určili aj miesta odpočinku, dokonca vyhotovili cenník na výmenu rubľov. Na slovenské územie vstúpili ruské vojská cez Duklu a zastavili sa v Nižnom Komárniku. Odtiaľ v dvoch kolónach postupovali cez Kráľovu Poľanu, Svidník, Smilno, Zborov a Bardejov, kde ich veľkolepo prijali. Nasledoval Prešov, kde sa zdržali takmer týždeň, potom Haniska, Lemešany, Budimír a Košice. Tam pre nich usporiadali dokonca divadelné predstavenie. Odtiaľ zamierili k dnešným maďarským hraniciam.

Približne o rok sa cez východné Slovensko opäť vracali ruskí vojaci z talianskeho bojiiska. Tentoraz to však boli menšie transporty chorých a ranených, isté množstvo delostrelcov a povozov. V auguste prechádzal východným Slovenskom ďalší transport asi 260 mužov a v tom istom roku od Bratislavy k Dukle smeroval do vlasti kozácky oddiel hajtmána Ivana Morozického. Postupoval trasou cez Trnavu, Hlohovec, Topoľčany, Žabokreky, Oslany, Prievdzu, Ružomberok, Liptovský Mikuláš, Východnú, Poprad, Levoču, Prešov, Bardejov. Ako dosvedčujú dobové dokumenty, všade ich vítali veľmi priateľsky.

Suvorov sa narodil v roku 1730. Do armády vstúpil v roku 1748 a krst ohňom dostal v bojoch s Prusmi v sedemročnej vojne. Ako náčelník štábu zboru upozornil na seba odvahou a bezprostredným chovaním medzi vojakmi. Jeho mottom sa stal výrok: „Žiadna bitka sa nevyhrá v kancelárii a teória bez praxe je mŕtva“. Zavrhol vojenské teórie ovplyvnené meravou kordónovou stratégiou a lineárnou taktikou a na vojen-

vojenských akcií bolo dobytie jednej z najmohutnejších pevností tých čias – Izmail, ktorú bránila posádka v počte 35-tisíc mužov. Pád tejto pevnosti vyvolal v Európe silný ohlas.

Po smrti Kataríny II. na ruský trón nastúpil Pavol I., vášnivý obdivovateľ pruského kráľa Fridricha II. (OBRA-NA 1/2005) Ten začal zavádzať do ruskej armády Fridrichove vojenské metódy, a tak spor so Suvorovom,

Cieľavedomý a galantný

Na tejto strane sa venujeme ženám v ozbrojených silách, ale možno trochu zabúdame na manželky vojenských profesionálov a zamestnancov. Netreba ani hovoriť, ako veľa pre nich pri ich náročnej službe a práci znamenajú. Rovnako sa vyjadroval aj genmj. Ľubomír Bulík pri svojom menovaní za náčelníka Generálneho štábu OS SR. A prečo si pani Nadežda Bulíková vybrala práve jeho?

„Manžel si ma získal tým, že kým veľká časť jeho rovesníkov vysedávala na pive a fajčila, on takého sklony nemal. Navyše bol veľmi galantný a cieľavedomý,“ zdôverila sa nám pani Nadežda Bulíková. Vzápätí si zaspomínala: „Pretože ho veľmi zaujímali autá, vyučil sa za automechanika. Hneď však vedel, že chce dosiahnuť niečo viac a ešte ani nie ako osemnásťročný odchádzal na dvojročnú dôstojnícku školu. Ja som vtedy nemala ani pätnásť, no ako dobrá kamarátka som ho s ostatnými vypravádzala u nás v Bytči na stanicu.“

Keď Ľubomír Bulík študoval v treťom ročníku ako vysokoškolák na Vojenskej vysokej škole vo Vyškove, pani Nadežda študovala na bratislavskej Prírodovedeckej fakulte matematiku a prírodovedu. Opäť sa vrátila k spomienkam: „Vtedy sme sa videli len veľmi zriedkavo. Iba keď sme náhodou obaja neboli v škole a pricestovali sme domov do Bytče k rodičom. No ako sa hovorí – preskočila iskra a po trojročnom chodení bola v roku 1983 svadba. Ja som vyučovala v Žiline, manžel slúžil v Prachaticiach, takže zo začiatku to bolo manželstvo na diaľku...“

Od roku 1985 žijú v Bratislave. Pani Bulíková hovorí, že keď bol jej manžel na zahraničných školách a stážach v USA či v iných krajinách, ona ostávala doma, aby sa plne venovala výchove ich dvoch synov. So ženami v rámci vojenskej komunity si rozumie, no ako hovorí, v rozhoroch sa nakoniec vždy venujú predovšetkým rodine a výchove detí. Poznamenáva: „Ani jeden z našich chlapcov o kariére dôstojníka zatiaľ nerozmýšľa.“

Text a foto: **Pavol VITKO**

Inštruktorka Nikoleta

„Po materskej som nechcela zostať rodičom na krku. Premýšľala som, čo ďalej? Jednou z alternatív sa stala vojenská rovnosť. Rodičia mi aj tak od malička vraveli, že som so svojimi záľubami skôr chalanisko. Vo voľbe uniformy ma podporil aj brat, ktorý je profesionálny vojak a momentálne pôsobí v misii Iracká sloboda,“ približuje svoje rozhodnutie dať sa na profesionálnu vojenskú dráhu rotná Nikoleta Hehejková.

Rodáčka z Rajca sa najskôr v Žiline vyučila za kaderníčku, potom si v dvojročnom nadstavbovom štúdiu urobila maturitu a neskôr dva roky študovala ekonómiu na vysokej škole. Materská však urobila štúdiu koniec.

V septembri 2003 Nikoleta nastúpila na základný výcvik v Martine. Po jeho úspešnom absolvovaní ju čakala v Ružomberku poddôstojnícka škola so spojovacím zameraním a nitrianska výcviková základňa mierových síl.

Vo funkcii veliteľky družstva čaty zabezpečenia velenia mala podriadených nielen z radov vojakov povinnej služby, ale aj profesionálneho vojaka. Všetko chlapov. Nebol to jednoduchý začiatok. Podľa vlastných slov mala v tom období sto chutí vzdať to. Podriadených i kolegov musela presvedčiť kvalitnou prácou. Nakoniec sa jej to podarilo. Po reorganizácii základne sa Nikoleta konečne do-

stala k práci, ktorá ju priťahovala. V oddelení špeciálnej prípravy pracuje ako starší pomocník. V odborných kurzoch pripravuje uchá-

džačov o službu v zahraničných misiách. Najskôr zo spojovacej prípravy a neskôr sa

k tomu pridružila aj topografická.

Dvadsaťdeväťročná matka päťročného syna si veľmi rýchlo svojou prácou vybudova-

„Je veľmi dobrá inštruktorka. Vidno, že práca ju baví a že k vojenskej profesii zrejme dlhšie inklinovala. Veľmi rýchlo zvládla aj topografickú prípravu a dosahuje v nej dobré výsledky. Je typom ženy, ktorá vie dobre skĺbiť povinnosti matky i profesionálneho vojaka,“ poznamenal náčelník oddelenia špeciálnej prípravy kapitán Ján Sopko. Podobne sa o práci rotnéj Hehejkovej vyjadril aj veliteľ základne podplukovník Štefan Ivan. Počas záverečnej prípravy na Koliňanskom vrchu pred odchodom do misie UNFICYP dvaja vojaci na pracovisku rádiokomunikácie na jej adresu poznamenali: „Je dosť náročná, nič nám neodpustí. Hoci je žena, túto náročnú prácu ovláda!“

Rotná Nikoleta Hehejková odchádza na pol roka na Cyprus do misie UNFICYP. O syna sa počas jej neprítomnosti postará partner, ktorý je tiež profesionálny vojak. Nikoleta mieni po návrate z misie získané skúsenosti zúčistiť v príprave nových adeptov na zahraničné misie a keďže chce v kariére profesionálnej vojačky pokračovať, premýšľa nad absolvovaním odborných kurzov. Vie, že bez nich a bez dobrej jazykovej prípravy by jej šance v plne profesionalizovaných ozbrojených silách neboli veľké.

Jozef ŽIAK
Foto: **Peter DOVINA**

Starosta spod Žobráka

Rodák z Vinice v okrese Veľký Krtíš Štefan Tóth v časoch, keď chodil v rodnej obci do základnej školy a neskôr v Šahách na gymnázium s vyučovacím jazykom maďarským, ani vo sne nepredpokladal, že sa raz stane vojenským profesionálom. V rodine nebol nikto nikdy vojakom, preto všetci boli proti jeho voľbe. Na jeho stranu sa priklonil len starý otec, ktorý prišiel na frontoch prvej svetovej vojny o nohu. On jediný mu povedal: „Chod' a skús to!“

A tak sa Štefan Tóth prihlásil na štúdium vo vojenskej akadémii v Brne. Podľa Štefanových vlastných slov prvé dva semestre boli veľmi ťažké. Neraz premýšľal nad tým, že to vzdá. „Slovenčinu som dobre neovládal, a tak som na prednáškach veľa nerozumel. Moje poznámky boli ako noty na bubon. Zopár slov a medzi nimi vybudované miesta. V čase, keď moji spolužiaci Slováci a Česi oddychovali, alebo športovali, som si z ich poznámok dopĺňal chýbajúce veci. Aj vďaka ich pomoci som sa chytil a úspešne ukončil štúdium tankového a automobilového smeru,“ spomína dnes už s úsmevným nadhľadom na svoje začiatky v uniforme podplukovník v zálohe Štefan Tóth.

Návrat do rodnej obce

Profesionálnu dráhu začal v levicom tankovom pluku. Zastával viaceré technické funkcie. Naposledy bol zástupcom veliteľa pre technické veci. Potom nasledovalo krátke intermezzo na Vojenskej katedre Technickej univerzity vo Zvolene. Do školy nastúpil krátko predtým, ako vojenské katedry zrušili. Potom až do konca vojenskej kariéry pôsobil vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť. Najskôr v jeho prevádzkovom útvaru, neskôr v základni nadpočetnej techniky a výzbroje a nakoniec v muničných skladoch, ktorým šéfoval až do odchodu do zálohy v posledný deň roku 2002.

To už bolo v období, kedy sa po takmer troch desaťročiach vrátil do

rodnej obce. Pred obecnými voľbami zazneli z úst susedov narážky, či by nechcel kandidovať za starostu. Vtedy ich nebral veľmi vážne. Aj manželke, ktorá sa pýtala, či má zbierať podpisy na jeho kandidatúru, nie veľmi presvedčivo povedal, že keď chce, nech tak urobí.

„Na predvolebných zhromaždeniach som nikomu nesľuboval modré z neba, nevystupoval som z pozícií vypätého nacionalizmu, ktorý mi je z duše protivný. Veď Maďari i Slováci v našej obci i v celom regióne vždy dobre vychádzali a netrápia ich nacionálne, ale sociálne problémy. Keďže som bol nezávislý kandidát a v dedine som dlhé roky nežil, ani vo sne mi nenapadlo, že by som mohol vyhrať. Pokojne som pozeral televíziu, keď mi odtiaľ zavola starosta a oznámil, že som s veľkým náskokom vyhral,“ približuje vtedajšiu situáciu Štefan Tóth.

Stal sa prvým občanom obce s takmer dvetisíc obyvateľmi, nachádzajúcej sa pod úpäťmi južných svahov Krupinskej planiny s pekným výhľadom do celej Ipeľskej kotliny. Na svahoch v lokalite Žobrák sa nachádza množstvo vinohradov a vyše 400 pivníc. Strapec hrozna je aj v znaku obce. A právom. Bohatý vinohradnícky tradíciu dokladajú staré listiny. Dedina Vinica sa v nich prvý raz spomína v roku 1135. Prvé vinice boli vysadené už v roku 1354. Neďaleko vinohradov je prírodné kúpalisko s toboganom a ubytovacími kapacitami, ktoré sa ešte rozširujú. V obci pôsobí firma, ktorá dodáva do obchodov široký sortiment mrazenej

zeleniny a ďalších polotovarov. Ďalšia zasa pripravuje čajové zmesi. Okrem nich je v dedine ešte niekoľko drobných podnikateľov, základná škola i zdravotné stredisko pre pomerne širokú spádovú oblasť. Miera nezamestnanosti dosahuje 26 percent. Je to síce oveľa menej, ako v okolitých obciach, ale starostu tento stav neteší.

Vojenský recept na úspech

„V ozbrojených silách som sa naučil, že úspech môže prísť len vtedy, keď si vec dopredu dobre premyslíme, presvedčíme o nej ľudí, zorganizujeme ju a priebežne vyhodnocujeme a kontrolujeme. Od ľudí v obecnom zastupiteľstve nechcem nič svetoborné. Len nech si každý plní svoju úlohu. Keby sa v civilu pracovalo aspoň s polovičným nasadením, ako som bol zvyknutý v armáde, vyriešila by sa väčšina problémov,“ hodnotí starosta najväčšej obce v okrese Veľký Krtíš svoje vojenské skúsenosti a vytáha osobný plán, ktorý si starostlivo každý deň vedie aj po odchode z uniformy.

Ako malú ukážku vojenských racionalizačných opatrení spomína údržbu miestnych komunikácií v dĺžke 18 kilometrov a poriadku v obci. Predtým to robilo sedem ľudí a s ich prácou nebola plná spokojnosť. Dnes to všetko zvládne jeden človek. Bývalý podriadený podplukovníka Tótha z Lešte...

Nezamestnaných zapojil do verejnoprospešných prác. Na vzhľade obce to už vidieť. Upravujú sa komunikácie,

čistí sa okolie vinohradov od krovín, začala sa výstavba čističky odpadových vôd, pripravuje sa projekt kanalizácie, ale aj výstavba nových domov. Aby mladí neodchádzali z obce. Podľa starostu plané fantazírovanie o samospasiteľnosti agroturistiky treba postaviť na nohy. „Keď nebudeme mať dobré cesty, čisté, upravené okolie v obci a okolo viníc či kúpaliska, ubytovacie a stravovacie zariadenia na úrovni, môžeme naďalej len snívať, ale turisti k nám neprídu,“ tvrdí Štefan Tóth. Spomínané aktivity už prinášajú prvé ovocie. Hostia nielen od nás, ale aj z Maďarska, Nemecka a Čiech začínajú v čoraz väčšom počte objavovať Vinicu. Známymi sa stali hlavne obaračkové slávnosti spojené s ochutnávkami miestnych vín, ale aj s výmenou skúseností slovenských, maďarských a moravských vinárskych odborníkov. Návštevníkov okrem dobrého vína a miestnych gurmánskych špeciálov čakajú aj cyklotrasy a nenáročné terény na pešiu turistiku.

V otcových šlapajach nepokračujú dve dcéry podplukovníka v zálohe Štefana Tótha. Jedna pracuje pre rakúsku firmu a druhá študuje tretí rok environmentalistiku na banskoštiavnickej fakulte zvolenskej univerzity. V uniforme je však starostova neter, ktorá pôsobí ako čatárka na leteckej základni Sliač a pre kariéru profesionálneho vojaka sa v poslednom období rozhodli ďalší dvaja mladí muži z obce.

Jozef ŽIAK
Foto: **Peter DOVINA**

Dobrí susedia

„Našou prioritou sú predovšetkým misie na Balkáne, a tie sú aj prioritou Rakúska,“ povedal 17. februára 2004 minister obrany Juraj Liška po rokovaní so svojím rakúskym partnerom Güntherom Platterom.

„Náš cieľ poskytnúť juhozápadnej Európe stabilitu, lebo iba stabilné prostredie pre nás znamená bezpečnosť,“ potvrdil rakúsky minister. Obaja ministri sa zhodli v názore, že ešte ne-nastal čas, aby sa počty zahraničných jednotiek vojsk v Kosove znižovali. Dnes tam pôsobí stovka slovenských a približne päťsto rakúskych vojakov. Celkovo majú naši rakúski susedia v misiách 1200 vojakov a tento počet plánujú upraviť na 1500, pričom sa mienia podieľať na operáciách nielen EÚ, ale aj NATO.

Obaja ministri vysoko ocenili spoluprácu aj v misiách v Afganistane a na Golanských výšinách, kde takisto pôsobia vojaci oboch krajín. Ako pozitívnu označili spoluprácu v rámci iniciatívy stredoeurópskych krajín známej pod skratkou CENCOOP, dvojstranné vzťahy v oblasti vojenského školstva a výcviku či spoluprácu posádkových miest Viedne a Bratislavy.

(pv)

Foto: **Martin KOVALIK**

Generál Bulík v Čechách

Projekt spoločnej ochrany vzdušného priestoru Slovenskej republiky a Českej republiky sa bude realizovať v nových dimenziách. Dôvodom je veľká vzdialenosť letísk a príliš dlhá doba doletu. Spoločné projekty ozbrojených síl SR a Armády ČR sa naďalej budú realizovať v oblasti monitorovania vzdušného priestoru, zahraničných misií a spoločných cvičení. To sú závery z rokovania náčelníka Generálneho štábu ozbrojených síl SR Ľubomíra Bulíka s českým partnerom Pavlom Štefkom počas februárovej návštevy ČR (na snímke počas návštevy Vojenského historického múzea). Od vzájomnej výmeny skúseností náčelníci očakávajú zlepšenie procesu implementácie reforiem a zvýšenie operačných spôsobilostí armád. Kým Česko má plne profesionálnu armádu od konca decembra 2004, Slovensko by ju malo mať najneskôr od januára 2007. Generálmajor Bulík navštívil brigádu vedenia, riadenia a prieskumu v Starej Boleslavi, kde delegácie diskutovali o spôsoboch školenia úzko odborne špecializovaných vojenských odborností.

J. Liška a G. Platter hovorili aj o reformách a znižovaní počtov v ozbrojených silách. Rakúska strana bude upravovať stav osôb v Bundesheeri na približne 50-tisíc osôb a budúci rok chce skrátiť vojenskú službu z osem na šesť mesiacov. Z významnejších spoločných aktivít na tento rok ministri avizovali cvičenie na Lešti, ktorého témou bude činnosť vojakov po havárii v chemickom podniku.

Máme čo ponúknuť

„Náš obranný priemysel má čo ponúknuť, je len na vás, ako túto šancu využijete,“ povedal štátny tajomník ministerstva obrany Martin Fedor vystavovateľom zo Slovenska počas medzinárodnej vojenskej konferencie a výstavy IDEX 2005 v saudskoarabskom Abú Dabí. Ministrom obrany šejkovi Mohammed bin Rashid al Maktoumaovi predstavil Martin Fedor proces reforiem v slovenských ozbrojených silách a ich postupnú modernizáciu. Hovorili spolu aj o možnostiach konkrétnej spolupráce predovšetkým v obrannom priemysle. Pre Spojené arabské emiráty sme totiž krajinou, ktorá v tejto oblasti dokáže ponúknuť kvalitné produkty.

Slovensko a jeho špecializované firmy sú tradičným účastníkom veľtrhu IDEX. V tomto roku prejavil záujem prezentovať sa tucet podnikov. Štátny tajomník Martin Fedor sa v rámci veľtrhu stretol aj s prezidentom Spojených arabských emirátov šejkom Khalifom bin Zayedom al Nahyanom a najvyššími predstaviteľmi ministerstiev obrany viacerých krajín.

(r)

Desať nových plukovníkov

V ozbrojených silách je desať nových plukovníkov. Do tejto hodnosti ich vo februári počas slávnostného aktu v Sieni slávy ministerstva obrany povýšil náčelník generálneho štábu genmjr. Ľubomír Bulík (na snímke odovzdáva dekrét plk. Miroslavovi Čičmanovi). Niektorí z povýšených pôsobili vo veliteľských funkciách v zahraničných operáciách. Podľa náčelníka generálneho

štábu by malo ísť o trvalý trend. Každý dôstojník potrebuje skúsenosti aj z mierovej misie či operácie v zahraničí. Slovenské ozbrojené sily budú mať v budúcnosti približne 140 plukovníkov. Medzi kľúčové kritériá na ich vymenovanie patrí vzdelanie, jazykové schopnosti či bezpečnostná previerka.

(r)

Aj o filmoch

Riaditeľ komunikačného odboru MO SR Maroš Kemény a riaditeľ Odboru komunikačných stratégií Ministerstva obrany Českej republiky plukovník Vladislav Palán rokovali na februárovom pracovnom stretnutí v Prahe o systéme komunikácie s verejnosťou a novínami, verejných podujatiach pri príležitosti 60. výročia porážky fašizmu a o inováciách v rámci internetovej komunikácie oboch rezortov.

Ďalším bodom rokovania bola aj kooperácia aktivít Vydavateľskej a informačnej agentúry MO SR a Agentúry vojenských informácií a služieb MO ČR (AVIS). Česká agentúra je štvornásobne početnejšia, čomu zodpovedá najmä počet vydaných tlačových produktov. Disponuje aj vlastnými tlačiarenskými kapacitami, veľkou knižnicou a poskytuje široké služby v oblasti výstavníckej činnosti, čomu sa slovenská strana nevenuje. Na druhej strane si slovenská agentúra zachovala a rozvíja potenciál rozhlasovej a televíznej tvorby, k čomu by sa v Čechách chceli postupne prepracovať. Riaditelia agentúr Miroslav Minár a Miroslav Melikant ocenili ústretovosť oboch organizácií pri príprave niektorých produktov.

Maroša Keményho zaujímala aj možnosť spolupráce pri využívaní obrovského archívu Československého armádneho filmu. Spravuje ho AVIS (zamestnanec archívu podáva na fotografii výklad M. Keménymu a vedúcej oddelenia komunikácie s verejnosťou Mi-

riam Brynzovej) a sú v ňom uložené prvorepublikové, povstalecké i povojnové vojenské dokumenty, týkajúce sa aj Slovenska. Cieľom by mohla byť podobná dohoda ako tá, ktorá upravuje využívanie listinných archívnych dokumentov z čias spoločného štátu.

Text a foto: **Pavol VITKO**

Plnenie úloh pozemných síl v uplynulom roku a plán na rok 2005 dominovalo veliteľskému zhromaždeniu v trenčianskom Kultúrnom a metodickom centre. Veliteľ síl brigády generál Milan Maxim hovoril aj o Dlhodobom pláne štruktúry a rozvoja Ozbrojených síl SR s výhľadom do roku 2015. Náčelník Generálneho štábu OS SR generálmajor Ľubomír Bulík na margo tohtoročných priorit povedal, že ide predovšetkým o profesionalizáciu, civilňovanie služieb, skvalitnenie personálneho manažmentu a výcviku, či zabezpečenie misií. „Výcvikový rok 2005 bude náročný, či už z pohľadu postupujúcich reforiem, alebo požiadaviek na nás kladených zo strany NATO. Pozemné sily sú subjektom, ktorý sa bude musieť popasovať so špecifickými požiadavkami,“ zdôraznil Ľ. Bulík.

◆ ◆ ◆

Ozbrojené sily SR budú môcť v prípade narušenia vzdušného priestoru civilným lietadlom pristúpiť k jeho zostreleniu. Túto kompetenciu preberie vo vyhrotenej situácii minister obrany. Vyplýva to z návrhu nariadenia, ktoré prerokovala vláda. V slovenskom právnom poriadku takého ustanovenie doteraz chýbalo. Postup v prípade narušenia vzdušného priestoru civilným lietadlom sa stal aktuálnym najmä po teroristických útokoch zo septembra 2001. Riešenie hľadajú všetky krajiny NATO. Zostrelenie lietadla je však krajným riešením. Nariadenie jasne definuje, že k nemu možno pristúpiť len „pokiaľ z okolností jasne vyplýva, že by vzdušný objekt mal byť použitý proti životom ľudí a na spôsobenie obzvlášť závažného následku a prerušenie letu je jediným prostriedkom na odvrátenie tohto nebezpečenstva“. Vzdušné sily majú predtým aj iné možnosti. Ide napríklad o odklonenie letu, vynútenie pristátia či varovnú strelbu.

◆ ◆ ◆

Slovenskí vojenský piloti nalietali vlni v priemere na osobu takmer 56 hodín. Piloti vzdušných síl tak splnili letový plán na výcvikový rok 2004, pričom nalietali celkovo 7336 letových hodín. Štandard NATO predstavuje 180 hodín na pilota. Veliteľ vzdušných síl Jozef Dunaj zdôraznil, že skoro žiadny štát ho nedosahuje, okrem USA. „Je to vec financií. Máme plán dosiahnuť do roku 2010 postupným nárastom priemerný nálet na pilota okolo 100 hodín,“ povedal Dunaj. Tí, ktorí budú určení pre špeciálne úlohy, ako ochrana vzdušného priestoru alebo prípadné nasadenie do misií, sa budú podľa neho bližšie k štandardu. „Rezort je v procese reformy, takže potrebuje zdroje aj na iné veci, nemôže všetko dávať do letectva,“ dodal. Letci na stíhačkách MiG-29, ktorí zabezpečujú pohotovostný systém, nalietali v roku 2004 priemerne 45 hodín na osobu.

◆ ◆ ◆

V Kultúrnom a metodickom centre Ozbrojených síl SR v Trenčíne otvorila 8. apríla výstavu k 60. výročiu oslobodenia Trenčína. K organizátorom patrí ešte Vojenské historické múzeum v Piešťanoch a Klub vojenských veteránov pri Kultúrnom a metodickom centre OS SR. Výstava potrvá do 29. mája.

Zostať v modrých číslach

Zhruba pred rokom nastúpil po vyhratom konkurze do funkcie riaditeľa Leteckých opravovní Trenčín š.p. Ing. Miloš Husár. Podnik s bohatou tradíciou leteckej opravárenskej činnosti (pripomína si 56. výročie založenia), ktorý poznajú spokojní odberatelia v štyridsiatich krajinách Európy, Ázie, Afriky, Ameriky, práve vtedy prežíval dosť veľkú krízu a ocitol sa v červených číslach...

Absolventa Strojárskej fakulty SVŠT Bratislava, ktorý po roku 1989 pôsobil v bankovom aj v privátnom (priemyselnom) sektore, okrem iného prišla vidina pracovať v oblasti „hight-tech“ technológie a letectva. Letecké opravovne sú štátnym podnikom v zakladateľskej pôsobnosti ministerstva obrany. V zakladateľskej listine majú definovaný základný a povinný predmet podnikania v súvislosti so zabezpečovaním obranyschopnosti a bezpečnosti štátu. Nový riaditeľ prišiel zo súkromnej firmy a musel sa popasovať s prezemením, niekedy vysokými a neefektívnymi nákladmi, ako aj so stále sa znižujúcimi objednávkami na opravy a modernizáciu leteckej techniky zo strany jednotlivých organizačných zložiek rezortu obrany a nekonečnými administratívnymi procesmi (čo dovtedy v takej miere nepoznal).

V polovici cesty

„V súčasnosti sa nachádzame niekde v polovici cesty, ale v žiadnom prípade si nemôžeme dovoliť povedať, že sme za vodou. Aj keď hospodárskymi výsledkami roku 2004 sme dokázali, že sme zaujímavá, životaschopná spoločnosť“, konštatuje Ing. Husár. Podnik dosiahol výrazne pozitívny hospodársky výsledok vo výške takmer 105 miliónov korún. Oproti roku 2003 boli síce nižšie celkové výnosy (-1%), ale zvýšila sa pridaná hodnota. Podnik dosiahol takýto zisk vďaka viacerým reštriktívnym opatreniam, najmä v oblasti nákladov vo výrobnej a vývojovej činnosti (-31% v porovnaní s rokom 2003). Zlepšila sa organizácia práce, pracovná disciplína a o 27 percent sa zvýšila produktivita práce na zamestnanca. Podstatne sa znížila zadlženosť, všetky ukazovatele likvidity vykazujú výrazne pozitívny trend. Letecké opravovne si v hodnotiacom ratingu výrazne polepšili.

V Trenčíne sa snažia spoločne s velením vzdušným sil nájst spoločnú reč aj v otázke čo najefektívnejšieho prístupu k opravám a modernizácii leteckej techniky.

Teda spojiť modernizáciu s generálnou opravou stroja. Aby sa nerozoberal len za účelom modernizácie, a potom sa celý tento proces znova neopakoval pri generálke...

V tomto roku sa v halách trenčianskeho podniku uskutočňuje modernizácia paluby a generálna oprava na lietadlách L-39 C a L-39 ZA. Generálna oprava spojená s predĺžením technického života a modernizácia paluby prebieha aj na vrtuľní-

ku Mi-17. V nadchádzajúcich mesiacoch by sa mala uskutočniť aj generálka a modernizácia paluby dopravného lietadla L-410 a modernizácia paluby lietadla An-26. V linke v opravárenskej hale sa nachádzajú aj vrtuľníky Mi-24 V.

Veľkú nádej vkladajú trenčianski operári do modernizácie vrtuľníkov Mi-17. Zhruba polovica vrtuľníkov Mi-17 našich vzdušných síl už týmto procesom prešla. V tomto roku počítajú so zástavbou pro-

totypu vrtuľníka tohto typu, špeciálne upraveného vo verzii „SAR“ pre použitie v leteckej pátracej a záchrannnej službe. Keď bude úspešná, v nadchádzajúcom roku by sa takýmto spôsobom mali upraviť ďalšie tri vrtuľníky.

V Trenčíne si pred časom robili pomerne veľké nádeje v súvislosti s použitím deblokácie ruského dlhu na uschopnenie lietadiel Mig-29. Nakoniec sa podarilo aspoň to, že budú participovať na procese modernizácie týchto lietadiel. Pritom od zodpovedajúceho a seriózneho postavenia LOT v tomto projekte (podniku v priamej zakladateľskej pôsobnosti MO SR špecializovaného na výkon opráv a modernizácie leteckej techniky) si sľubovali napredovanie a progres aj oblasti celkovej technickej úrovne a vyspelosti podniku. Bezprostredná práca s renomovanými partnermi ako RSK MiG, BAE Systems a Rockwell-Collins ich mohla potiahnuť dopredu. Z tohto koláča zostali však pre LOT len omrvinky. Na vedľajšiu koľaj sa teda dostali aj v možnom poskytovaní našich služieb v zabezpečovaní prevádzkyschopnosti pre tento typ lietadiel v budúcnosti.

Ďalšie obchodné aktivity - perspektíva

V nedávnej minulosti v trenčianskych Leteckých opravovniach š. p. opravovali cvičné prúdové i dopravné lietadlá pre viacerých zahraničných zákazníkov. Išlo napríklad o generálne opravy 40 kusov

L-29 Delfin pre vojenské letectvá Egypta a Angoly, 12 kusov L-39 Albatros pre Egypt, ale aj o opravy L-29 pre ghanské letectvo, ktoré ich dostalo do daru z Nigérie. V minulom roku opravovne realizovali generálnu opravu vrtuľníka Mi-17 pre Macedónsko. V súčasnosti v spolupráci s Aerom Vodochody (Aero drak lietadla, LOT agregáty, prístroje a systémy) zabezpečuje servisným spôsobom generálnu opravu lietadiel L-39 v Maďarsku.

Podnik sa aj v súčasnosti zúčastňuje na zahraničných tendroch. Firmy najmä z bývalého Sovietskeho zväzu však v tejto oblasti vyhrávajú neraz s dumpingovými cenami (samozerejme, pri neporovnateľnom rozsahu výkonu GO a kvalite práce, čo však potenciálny zákazník vníma až sekundárne).

Letecké opravovne Trenčín cestou lacných, ale nie vždy kvalitných opráv nejdu. Veria, že kvalita sa nakoniec presadí. Podnik je držiteľom Certifikátu systému riadenia kvality EN ISO 9001:2000. V oblasti civilného letectva spĺňa požiadavky JAR 145 (v priebehu budúcich dvoch mesiacov sa plánuje uznanie systému kvality pre civilné letectvo podľa PART-u 145) a v najbližšej budúcnosti počíta so zavedením systému kvality A-QAP.

V Leteckých opravovniach zriadili už v roku 1997 tzv. Stredisko pre kontrolu, údržbu a opravy západnej avioniky. Jeho náplňou je riešiť otázky kontroly a údržby týchto zariadení v podmienkach Slovenskej republiky. Možnosti a pôsobnosť tohto pracoviska sa na základe certifikácie

podľa medzinárodných noriem kvality, vyžadovaných výrobcami tejto avioniky stále rozširujú. Trenčianski pracovníci si získali dobré meno a v súčasnosti v podniku usilovne premýšľajú ponúknuť jeho služby aj v zahraničí.

Keďže slovenské vzdušné sily majú čoraz menší počet leteckej techniky, a tým logicky klesá aj potreba ich opráv a modernizácie, v Trenčíne sa snažia zaviesť aj niektoré nové výrobky. Patrí medzi ne predovšetkým univerzálne preskúšavacie zariadenie hydraulických systémov lietadiel UZ/LETVA-HPZ a univerzálne zariadenie na plnenie lietadiel plynnými UZ/LETVA-UPZ. Trenčania ho vyvinuli v úzkej spolupráci s košickým Vojenským leteckým technickým a skúšobným ústavom. Výrobok, ktorý má veľmi dobré technické parametre a predstavuje vlastne novú generáciu týchto zariadení, bol zkomponovaný do výzbroje Ozbrojených síl SR a v minulom roku vyrobili a úspešne odovzdali jeho overovaciu sériu. „Letvu sme schopní vyrábať sériovo. V súčasnosti hľadáme potenciálnych odberateľov aj v zahraničí. Tento výrobok sme predstavili v Českej republike aj v Rusku. Ponúkame ho aj v ďalších krajinách“, poznamená Ing. Miloš Husár na margo možných perspektív nového produktu.

S trenčianskymi opravármi bola nerozlučne spätá už od roku 1971 aj renovácia a výroba historických lietadiel. Skupina najskôr pod vedením Antona Kráľoviča, neskôr Jána Opatovského vdýchla život viac ako trom desiatkam lietadiel. Väčšinu z nich (napríklad aj Aviu B-534) možno

obdivovať v pražskom Vojenskom leteckom múzeu. Posledným dielom skupiny bola výroba repliky lietadla Caproni Ca-33, na ktorom pri svojom návrate do vlasti zahynul 4. mája 1919 generál Milan Rastislav Štefánik. Dnes je to však už viac hudba minulosti. V súčasných ekonomických podmienkach (nerentabilita, stratosť) sa tento druh výroby nemohol udržať.

Transformácia, budúcnosť

Posledné tri roky je až okolo 90 percent výkonov viazaných na rezort obrany

(plnenie povinného predmetu podnikania). Je to silná, pre akýkoľvek podnikateľský subjekt nezdravá až nebezpečná závislosť na jednom obchodnom partnerovi. V súčasnosti – v roku 2005 – sa z toho vyplývajúce riziko naplno prejavilo.

„Musíme riešiť situáciu, keď tieto objednávky klesli takmer o polovicu. Usilujeme sa hľadať východisko. Dostať sa

z toho vlastnými silami, znamená urobiť vo vnútri podniku veľmi tvrdé až drastické opatrenia, ktoré budú kopírovať stav na výstupe. A to budeme hovoriť iba o prežívaní. Vidinou zlepšenia situácie je aj nadchádzajúca transformácia nášho štátneho podniku na akciovú spoločnosť so stopercentnou účasťou štátu. Výkon akcionárskych práv (dnes povinnosti a zodpovednosť zakladateľa) bude na MO SR aj naďalej. Budeme môcť byť ale konkurencieschopnejší. Aj pri vytváraní podmienok na možnú spoluprácu s potenciálnym strategickým partnerom. Napríklad z oblasti civilného letectva. Takáto diverzifikácia by určite pomohla hlavne stabilizácii podniku a jeho bezpečnosti. Koniec – koncov, práve takéto akciové spoločnosti, ako ukazujú príklady z členských krajín NATO, sú tým optimálnym riešením. Špecializované spoločnosti z danej oblasti mimo štruktúr armády zabezpečujú potreby jednotlivých zložiek ozbrojených síl (špeciálne služby a servis), a zároveň vytvárajú dostatočne veľký voľný priestor aj pre aktivity mimo spomínaného rezortu“, pripomína 39-ročný riaditeľ podniku a ďalej pokračuje. „Letecký priemysel a výroba (v našich dnešných podmienkach špecializovaná opravárenská a servisná činnosť) je veľmi zaujímavá a všade vysoko hodnotená. Jej zvládnutie hovorí o intelektu, technickej vyspelosti, schopnostiach a zvládnutí požadovaných zručností. Je to práca s vysokou pridanou hodnotou. V Trenčíne máme na výkon takejto činnosti výborné predpoklady (história, vybudovanosť a infraštruktúra,

ľudský potenciál, spôsobilosť a know-how pre daný predmet činnosti). Máme povinnosť a budeme sa všemožne usilovať udržať a rozvíjať fungovanie leteckého priemyslu v podmienkach Trenčína, Slovenska ...“

Jozef ŽIAK

Foto: archív LO Trenčín

Afganistan pred parlamentnými voľbami

Afganistan má za sebou prvú skúšku na ceste k demokracii. V októbri minulého roka sa v tejto stredoázijskej krajine, poznačenej desaťročiami vojen a násilia, konali prvé prezidentské voľby. Išlo o udalosť, ktorá nemá v jej novodobej histórii obdobu.

Napriek obavám z narušenia volebného procesu početnými ozbrojenými útokmi a sabotážami prebehli voľby nad očakávanie pokojne a podľa predpokladov. Za prezidenta si už v prvom kole Afganci zvolili doterajšieho

mali pôvodne konať paralelne s prezidentskými. Ale rozhodnutie volebnej komisie z júla 2004 dalo bodku za mesiacmi špekulácií a jednoznačne stanovilo, že parlamentné voľby sa budú konať samostatne, a to na jar roku 2005. Hoci termín

neho i technického zabezpečenia. Najťažšie bude zaistiť prijateľnú bezpečnosť. Prijateľnú preto, lebo nemožno predpokladať, že by sa zaobíšli bez násilia, inými slovami: je dôležité, aby počet incidentov neprekročil „únosnú“ mieru. I Bezpečnostná rada OSN na rokovaní o situácii v Afganistane 9. novembra 2004 varovala, že parlamentné voľby bude sprevádzať oveľa viac napätie na miestnej úrovni a budú náchylnejšie na podvody a zastrašovanie. Možno v tejto súvislosti predpovedať, že bude veľkým úspechom afgánskej vlády aj medzinárodných síl, ak sa podarí zopakovať aspoň scenár prezidentských volieb. Počas nich, našťastie, zostali všetky hrozby o veľkých útokoch, avizované fundamentalistami niekoľko dní pred ich konaním, nenaplnené. A práve s tým môže mať vláda teraz veľké problémy. Až také, že by to mohlo ohroziť pôvodný dátum konania volieb.

Významná úloha ISAF

Významnú úlohu by v tomto ohľade mali zohrať medzinárodné zabezpečovacie sily ISAF. V rámci nich v súčasnosti v Afganistane pôsobí i 17 slovenských vojakov, ktorí sa zúčastňujú hlavne odminovacích prác v okolí Kábulu. Okrem nich má Slovensko v oblasti kontingent s ďalšími 40 vojakmi, ktorí sú súčasťou operácie Trvalá sloboda vedenej Spojenými štátmi. Jednotky ISAF dohliadali nad poriadkom aj počas prezidentských volieb a rovnako tomu bude i pri voľbách do parlamentu. Vo februári sa začala v poradí siedma etapa pôsobenia misie v krajine (štvrtá pod vedením NATO), ktorej velenie prebralo Veliteľstvo jednotiek rýchleho nasadenia NATO. Hlavnou výzvou zostáva rozšírenie misie na východ a juh krajiny, povedané v žargóne NATO, odštartovanie fázy 2 a 3 v zaangažovanosti aliancie v Afganistane. Hlavnou krátkodobou úlohou však bude práve pomoc pri zabezpečení pokojného priebehu volieb, od ktorej si afgánska vláda mnoho sľubuje.

Aj preto je pochopiteľné, že nová administratíva sa z viacerých dôvodov

bude snažiť aprílový termín volieb stojí čo stojí dodržať a o jeho posunutí nechce zatiaľ ani počuť (hoci neoficiálne sa už objavili šumy o presune na jún). Samozrejme, v prvom rade ide o jej prestíž, pretože by tým ako celok dokázala vlastné schopnosti a jednotliví ministri opodstatnenosť svojej nominácie do kabinetu. Okrem toho je tu i tlak verejnosti a zahraničia, podľa ktorých by sa voľbami mal konečne delegitimizovať status quo, vďaka ktorému sa na viaceré verejné a vojenské funkcie dostali ľudia zo starých režimov. Tento stav pritom z veľkej miery – napriek sľubom o opaku – potvrdili i Bonnská dohoda a rozhodnutia Lója džirgy. Z tohto pohľadu je preto opodstatnené, aby krajina mala reprezentatívnych zástupcov čo najskôr. No zároveň sa objavuje viacero skutočností, ktoré pri príliš skorom uskutočnení môžu spôsobiť nemalé komplikácie. Ich závažnosť by prípadne mohla prevážiť i výhody plynúce z volieb.

Podľa správy námestníka generálneho tajomníka OSN pre mierové operácie Jean-Marieho Guéhennoa z novembra uplynulého roka leží pred afganskou vládou päť úloh, ktoré treba splniť, aby mohli voľby uspokojivo prebehnúť v zákonom stanovenej lehote:

1. presne stanoviť hranice okresov a provincií
2. počty obyvateľov musia byť známe pred rozdelením parlamentných kresiel
3. analyzovať „prečistiť“ a aktualizovať voličské zoznamy, aby mohli byť pre každú volebnú miestnosť (okrsok) pripravené špecifické zoznamy voličov
4. pripraviť mechanizmus podávania a prijímania sťažností
5. preskúmať spôsobilosť tisícok potenciálnych kandidátov pred ich oficiálnou registráciou.

Všetko sú to veľmi komplexné problémy, ktoré si žiadajú čas. Toho je však málo.

Volebný systém a voliči

Obzvlášť zložitá je dosiahnuť zmeny v prípade nejasností pri počtoch – či už provincií, dištriktov alebo ich obyvateľov. Prezidentský dekrét z 5. júna 2004 o volebných obvodoch je nekompletný, nejasný a vyžadoval by si úplnú novelizáciu. Neumožňuje totiž získanie presných informácií o počte voličov, ktorý je v prípade parlamentných volieb, na rozdiel od prezidentských, nevyhnutný. V opačnom prípade akékoľvek rozdelenie kresiel v parlamente alebo provinčných a komunálnych zastupiteľstvách bude nepresné a urobené iba odhadom.

No sú tu i ďalšie problémy. Volebná komisia určite nebude mať dost' kapacitných, ani časových možností, aby preverila všetkých kandidátov, ktorých zrejme bude niekoľko tisíc. Ťažkosť možno očakávať aj s orientáciou na volebných lístkoch, pretože veľký počet kandidátov môže byť prekážkou hlavne pre negramotných voličov. Odborníci pripomínajú ešte jeden nedostatok – volebný systém. Ide o systém jediného neprenosného hlasu, ktorý je síce jednoduchý, no nie príliš vhodný pre prvé voľby v krajine, ktorá je len v začiatkoch demokratickej tranzície. Jeho zmenu, hoci i žiaducu, nemožno ale očakávať.

Netreba pritom zabúdať, že voľby – akokoľvek významné – nemôžu zostať jedinou agendou vlády. Pokračujúca rozdrobenosť krajiny, stagnujúca ekonomika, rapidný nárast produkcie ópia, to všetko sú témy, ktorým sa musí vláda venovať. Okrem toho bezpečnostná situácia v krajine zostáva rovnako znepokojivá ako pred rokom. Ostáva preto v rukách vlády i medzinárodného spoločenstva, ako s týmito výzvami naloží. Aby sa parlamentné voľby nestali len historickou udalosťou, ale skutočným odrazom k demokratickej budúcnosti Afganistanu.

Marian MAJER

Inštitút bezpečnostných a obranných štúdií MO SR

Foto: **Peter DOVINA,**
Vladislav VAVRINEC

lídra Hamída Karzaja, ktorý tak bude môcť ukázať, či jeho slová z predvolebnej kampane o bezpečnom a prosperujúcom Afganistane boli myslené vážne, alebo išlo len o plané sľuby.

Výzva pre prezidenta a vládu

Nová hlava štátu a ministri jeho novej vlády sa ešte ani nestihli usadiť vo svojich kreslách a už musia rozmyšľať o ďalšej výzve, ktorá čaká Afganistan na jar (či leto?) tohto roku. Sú nimi parlamentné voľby, ktoré by mali byť pre túto krajinu najvýznamnejšou udalosťou roka.

Voľby do národného parlamentu sa

bol predbežne určený na apríl a neskôr ho upresnili (20. apríl – 20. máj), po skúsenostiach s prekladaním volieb prezidenta dlho vládla neistota. Faktom je, že sa o termíne opäť diskutuje viac, ako býva pri bežných voľbách zvykom. Nejde pritom ani o samotný dátum ako o okolnosti, ktoré s ním môžu súvisieť.

Voľby totiž budú podstatne väčším projektom, akým bol výber novej hlavy štátu. Treba mať na pamäti, že nepôjde len o zloženie parlamentu (presnejšie jej dolnej komory zvanej Wolesi Jirga), ale i o zostavy provinčných a komunálnych zastupiteľstiev. Budú si preto vyžadovať podstatne viac úsilia, financií, personál-

Naši podľa plánu

Redakcia OBRANY sa obrátila na veliteľov našich jednotiek v Afganistane s otázkou, ako predvolebná situácia v krajine ovplyvňuje, prípadne bude ovplyvňovať ich aktivity.

Major Ing. Vladimír KUCHAR, veliteľ ženijnej jednotky v operácii TRVALÁ SLOBODA v Bagrame:

Nemožno povedať, že by sa blížiacie sa voľby nejakým zvláštnym spôsobom prejavovali na aktivitách slovenskej ženijnej jednotky v operácii TRVALÁ SLOBODA v Afganistane. Vo februári bola atmosféra v tejto krajine z môjho pohľadu vcelku pokojná a nijako neovplyvnila plnenie našich úloh. Pracovali sme a pracujeme na výstavbe prístavacej rampy s prepojením na odstavnú plochu pre vrtulníky. Blížiacie sa parlamentné voľby vnímame iba okrajovo, hoci o prípravách vieme. Ak môžeme porovnať predošlé prezidentské a terajšie parlamentné voľby, tak podľa môjho názoru prezidentské boli viac spropagované a bol okolo nich väčší mediálny šum. Ľudia – a videli sme to na našej bagramskej základni – ich vnímali s určitým očakávaním, zrejme

aj preto, že to boli prvé významné voľby v tejto krajine od pádu Talibanu.

Major Ing. Zoltán FARKAŠ, veliteľ slovenského kontingentu ISAF v Kábule:

Voľby v Afganistane sa podľa najnovších informácií z konca februára presunuli na jún. V Kábule neregistrujeme zatiaľ žiadne predvolebné aktivity. U jednotiek ISAF cítiť zvýšený dôraz na bezpečnosť. Prejavuje sa zvýšenou kontrolou osôb a vozidiel, najmä civilných pri vstupe na základne jednotiek ISAF. Voľby nemajú priamy dopad na činnosť našej jednotky. Jej hlavnou úlohou sú odminovacie práce na letisku KAIA v priestoroch podľa priority a nariadení. Úlohy, ktoré sú stanovené pre našu jednotku, plníme bez obmedzenia.

„Petepáci“: Minister si nás adoptoval

„V konečnej fáze prijímania Zákona o poskytnutí jednorazového peňažného príspevku osobám zaradeným v rokoch 1948 – 1954 do vojenských táborov nútených prác si nás, bývalých vazalov, minister obrany Juraj Liška teraz takpovediac adoptoval. Aj vďaka jeho absolútne jednoznačnej reči v parlamente, kde uvádzal vládný návrh zákona, bolo za jeho prijatie 92 percent prítomných poslancov. Proti boli iba komunisti,“ konštatuje RNDr. František Kluska, podpredseda Slovenského zväzu Vojenských táborov nútených prác – Pomocných technických práporov (VTNP - PTP).

Zväz má podľa dr. Klusku približne 2 150 riadnych členov, ktorí sa združujú v 35 okresných kluboch. V niektorých okresoch je malý počet (pod 10) členov,

nimum možností podieľať sa na občianskom živote, na aktivitách spoločenských organizácií – ak, tak iba z tretieho sledu. Preto nečudo, že nám po roku 1989 bolo treba viac

Dr. Kluska hovorí, že na príprave zákona sa mohlo začať intenzívnejšie pracovať už v minulom desaťročí. Nepodarilo sa to vinou nie optimálnej súčinnosti a dostatočnej ústretovosti vtedajšieho vedenia ministerstva. Aj preto nás v tomto smere predbehli v ČR. Rozpráva o tom, ako sám napísal najvyšším vládnym a ústavným činiteľom vyše dvadsať listov a pozorne i s úzkosťou sledoval, či sa tieto listy dostali do správnych rúk, respektíve či mali náležitú odozvu. V záujme podpory veci komunikoval aj s predstaviteľ-

Z dôvodovej správy zákona č. 726/2004 Z.z. o poskytnutí jednorazového peňažného príspevku osobám zaradeným v rokoch 1948 až 1954 do vojenských táborov nútených prác (VTNP) a pozostalým manželkám po týchto osobách, ktorý na rokovanie vlády SR a NR SR pripravilo a jeho uplatnením je poverené Ministerstvo obrany SR:

1) V rozpore so zásadami humanizmu a demokracie, nerešpektujúc základné ľudské práva a slobody občanov vyjadrené Chartou Organizácie Spojených národov, označili orgány československého štátu v období rokov 1948 až 1954 časť svojich občanov administratívnym spôsobom za politicky nespolehlivých a určili ich internáciu do vojenských táborov nútených prác, ako aj na ďalšiu separáciu od občianskej spoločnosti. Pritom vo veci povolávania a ponechania na výnimočné vojenské cvičenia, ako aj vo veci povolávania osôb bez branného pomeru porušili príslušné ustanovenia zákona, čím tento zákon hrubým spôsobom zneužili na iné ciele, než je obrana štátu a príprava na ňu.

časy, ktoré majú ďaleko od grotesky, akú sme mohli vidieť v televíznych Čiernych barónoch.

Pokorenie a neistota

„Vaši rodičia boli statkári alebo fabrikanti, keď vás vtedajší režim zaradil k nespolehlivým žvlom do PTP?“ pýta sa Michala Furdza z Udiče. Ten sa len pousmeje. „Pochádzam z ôsmich detí a takú biedu, akú sme mali doma my, neželám nikomu,“ hovorí vzpriamený muž s naozaj dôstojníckym vystupovaním. Vysvetľuje: „Predseda komunistov z našej dediny Okrut, ktorá teraz leží na dne Priehrady mládeže, na mňa napísal udanie, že iste aj

ja budem špión, pretože brat v roku 1948 emigroval. A bolo to. U petepákov som bol 33 mesiacov.“

„Som rád, že ste tu a že sa môžem komu si vyrozprávať, lebo celý život som žil s pocitom krivdy. Celý život ma to škorelo a už som ani neveril, že sa dožijem pravdy,“ hovorí nám so slzami v očiach Ambróz Tatrn z Milochova. Vrávi, že keď ako PTP-ák fárál 850 metrov pod zem a v šachte Ležák na Mariánskej Hore rúbál uhlie v len v 80 centimetrov vysokých slojoch, ležiac na bruchu alebo kľacinky – to sa ešte prežiť dalo. „Nivočili nás tam ako najhorších trestancov, pričom to bol iba začiatok. Srdce mi išlo puknúť bolesťou až vtedy, keď sa moje deti nemohli dostať do škôl, pretože ja som bol v očiach vtedajších papalášov nespolehlivý a protispoločenský živel...“ dodáva so smútkom v hlase pán Tatrn. Mimochodom, aj jeho povolali do PTP len preto, lebo jeho brat sa ešte v roku 1947 usadil v Anglicku.

Podobný príbeh, rovnaké slzy. Aj Ferdinand Matušík z Upohľavu slúžil ako vojak v rokoch 1951 – 1953 u PTP 26 mesiacov. Oveľa viac ho ťažilo, že ani jedno z jeho štyroch detí sa nedostalo do škôl.

„Najmä na malých dedinách to mali ťažšie, pretože tamojšie stranícke výbory týmto takzvaným protištátnym žvlom celé desaťročia strpčovali život. Vráťane toho, že vo svojich posudkoch aj deti PTP-ákov degradovali na nespolehlivú súčasť spoločnosti, ktorá si nezaslúži vyššie vzdelanie,“ pokračuje Jozef Ondrášik z Orlového. Jeho otec bol pred prevratom v roku 1948 v obci richtárom, preto syna povolali do PTP. „Po troch mesiacoch fárania v bani Ludvík na Ostravsku som si myslel, že to neprežijem,

ale človek znesie veľa. Aj pre mňa bolo ťažšie, keď som sa celý život musel obávať a byť v neistote, kedy na mňa ktosi vytiahne päťdesiate roky a kedy to dá pocítiť aj mojím trom deťom. Musel som byť vždy v pozadí a na nič si neotvárať ústa, lebo inak som riskoval svoju existenciu a ich budúcnosť,“ hovorí tento bývalý úradník. S úprimnosťou v hlase ďalej dodáva, že prijatie zákona o odškodnení nie je pre neho vecou peňazí. „Teším sa predovšetkým uznaniu, že konečne sa aj mne dostalo morálnej satisfakcie za tých 26 mesiacov nútených prác, aj za tie desaťročia života v neistote.“

„Ten pocit spoločenskej degradácie bol na tom všetkom asi naozaj najťažší. No vždy záležalo na ľuďoch,“ vraví Jaroslav Mišún z Košec. Dodáva: „Ja som mal šťastie. V dubnickej Zbrojovke som po čase aj riadil ľudí. Musel som sa obracať, ale našťastie nikto mi už neskôr nedával najavo, že som dajaký menejcenný.“ A prečo aj on v rokoch 1950 až 1952 robil 26 mesiacov na stavbách ako PTP-ák? „Pre dve veci. Vo vlaku z Ilavy do Dubnice sme sa s kamarátmi položartom prekáravali, že pôjdeme do Ameriky. Hneď na stanici nás zaistili a mesiac vypočúvali. K tomu sa pridalo, že predseda MNV bol komunista a neznášal môjho otca. Ten bol síce iba tesár, ale o novom – akože lepšom – režime nemohol ani počuť, hoci vychovával sedem detí.“

Koláčiky a úsmev

Je popoludnie a vnučka predsedu Vasilu Dudáka (na fotografii sedí) prináša z do-

mu čerstvo napečené koláčiky. Rodinná atmosféra medzi tými, ktorí boli kedysi „ponížení a urazení“, je veľmi príjemná. Pohoda. Títo ľudia sú už nad vecou. Vedia odpustiť, hoci akosi je málo tých, ktorí by sa ospravedlňovali. O to viac si títo bývalí vojaci s čiernymi výložkami väžia, že rezort obrany sa výraznou mierou pričínal o ich morálnu satisfakciu aj pridelenie príspevku. Ľudovít Janco z Košec preto

už ani priveľmi nechce otvárať svoju minulosť, kedy ho najskôr ako politického väzňa odsúdeného na dva roky za nedovolené zhromažďovanie eskortovali na Jáchymovsko a potom ako vojak PTP fárál v karvinských baniach. „Tam som mal ťažký úraz. Pri závale mi dolámalo nohu v stehne aj pod kolenom,“ predsa len spomenie. No ani tak ho z vojny nepustili domov. Bol príliš ideologicky „nakazený“. Po mesiacoch liečenia ho prevetili ho Hradca Králové, kde opravoval autá. Pri ceste medzi pracoviskami havaroval na motorke a čakala ho opäť nemocnica. Domov ho prepustili po 28 mesiacoch služby, ktorá si veru nemohla hovoriť vojenskú.

S úsmevom vo dverách sa s nami lúči Mgr. Jozef Cahel (na fotografii ako vojak PTP – baník a na spoločnom zábere stojí vľavo), ktorý si po roku 1990 dokončil vysokú školu a dnes je v Považskej Bystrici stály diakon. V roku 1950 ho ako mladého klerika internovali. Po pár mesiacoch ho v absurdnom a pre verejnosť tajnom procese obvinili zo špionáže v prospech Vatikánu. Bitky, mučenie, dva roky v jáchymovských baniach. Potom, ako inak – PTP a desaťročia šikanovania a života v pozícii občana štvrtej kategórie. „Takže – Pán Boh s nami a zlé preč...“ zamáva na pozdrav diakon Cahel.

preto títo sú organizovaní v klube susedného okresu. O ich organizácii, ktorá spolupracuje s rezortom obrany na základe dohody, hovorí ako o vcelku konsolidovanej. Zo strany zväzu o takúto konsolidáciu boli v minulom desaťročí niekedy menej, niekedy viac úspešné pokusy.

„Štyri desaťročia sme boli v spoločnosti odstavení na vedľajšiu koľaj. Mali sme mi-

času na to, aby sme sa zjednotili a pokúsili sa zabojsť o spoločné ciele,“ vysvetľuje dr. Kluska (na fotografii vľavo v rozhovore s dr. P. Švandrom). Mimochodom, aj jeho ako študenta teológie povolali k PTP a po návrate do civilu mu už režim nedovolil, aby školu doštudoval. Až po viacročnom odstupe sa mu s peripetiami podarilo absolvovať štúdium matematiky a fyziky.

Ponížení a urazení

„Ja som chcel byť dôstojníkom. Bol to môj sen. Aj preto, keď ma obliekli do PTP uniformy, vyrovnával som sa s tým pokorením dlhšie, ako niektorí iní,“ hovorí nám uprostred zimy v považskobystrickom Klube PTP Michal Furdzo (na fotografii v strede) a víta kamarátov, ktorí práve prichádzajú na schôdzu bývalých príslušníkov PTP.

Považskobystrický Klub PTP má 67 členov, ale na stretnutie prišli aj neregistrovaní. Chcu vedieť, ako postupovať pri uplatnení zákona, ktorý gestovalo Ministerstvo obrany SR a ktorý im po schválení Národnou radou SR poskytuje nárok na príspevok. Všetci prítomní, vrátane vdov, majú už sedem

krížikov. Na príslušné postupy sa pýtajú aj viackrát, sú si neistí. Armáda ich pred polstoročím „zrazila k zemi“ a ak k nim dnes rezort obrany v zastúpení štátu prichádza s podanou rukou, opakovane sa presviedčajú, či naozaj dobre porozumeli celej administratíve. Kým predseda klubu Vasil Dudák trpezlivo vysvetľuje, Michal

Furdzo občas položí borovicové poleno do rozpálenej pece. Vyhriať klubovníu, ktorú si prerobili z pivničného skladu zatopeného po kolená vodou, nie je celkom jednoduché. Po troch hodinách sa časť tých, ktorí nežijú klubovým životom, rozide domov. Prichádza čas vytiahnuť pampúšky či domácu klobásku a pospomínať na

Pravidlá poskytnutia príspevku

Národná rada SR schválila 1. decembra zákon č. 726/2004 Z.z. o poskytnutí jednorazového peňažného príspevku osobám zaradeným v rokoch 1948 až 1954 do vojenských táborov nútených prác (VTNP) a pozostalým manželkám po týchto osobách. Vládny návrh zákona pripravilo a jeho uplatnením je poverené Ministerstvo obrany SR. O rozhovor sme preto požiadali Dr. Petra Švandu, CSc., vedúceho oddelenia pre vydávanie osvedčení odboru riadenia štátnej správy MO SR.

Aké úlohy vyplývajú pre ministerstvo obrany pri realizácii uvedeného zákona?

Ako vykonávateľ citovaného zákona ministerstvo plní viaceré úlohy. Preskúma riadne a včas podanú žiadosť o poskytnutie príspevku. Pokiaľ žiadosť vyhoví, vypláti prostredníctvom Úradu finančného zabezpečenia Ministerstva obrany Slovenskej re-

o výkone vojenskej služby vo vojenských táboroch nútených prác za účelom mimosúdnej rehabilitácie podľa ustanovenia § 18 odsek 1 zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších predpisov by mohlo ísť o zhruba tri a pol tisíce osôb. Okrem toho treba počítať s piatimi až siedmimi tisícmi žiadosťami neoprávnených osôb.

terstvo obrany riadne a včas podanú žiadosť preskúma a rozhodne o nej najneskôr do jedného roka. Ak žiadosť vyhoví, písomne oznámi túto skutočnosť oprávnenej osobe. Ministerstvo obrany Slovenskej republiky vypláti príspevok najneskôr do 31. decembra 2007. Ak osoba nespĺňa podmienky nároku a nepreukáže skutočnosť, ministerstvo obrany vydá rozhodnutie o zamietnutí žiadosti. Rozhodnutie vydá aj vtedy, ak žiadosť vyhoví len sčasti. Proti rozhodnutiu o zamietnutí žiadosti možno podať rozklad – do 15 dní od doručenia rozhodnutia.

Kedže môžu vzniknúť aj sporné prípady, na čo by ste chceli hlavne upozorniť žiadateľov?

Predovšetkým by som ich chcel upozorniť na dve veci. Musia si uvedomiť, či sú oprávnenými

publiky najneskôr do 31. decembra 2007 príslušný príspevok oprávnenej osobe, a to podľa jej želania v hotovosti alebo prevodom na bankový účet. Pokiaľ fyzická osoba nespĺňa podmienky nároku a nepreukáže skutočnosť, ministerstvo obrany vydá rozhodnutie o zamietnutí žiadosti. Proti tomuto rozhodnutiu možno podať rozklad, o ktorom rozhodne ministerstvo obrany najneskôr do šiestich mesiacov. Právoplatné rozhodnutie Ministerstva obrany SR je preskúmateľné súdom.

Kolko osôb bude podľa vás oprávnených požiadať o poskytnutie uvedeného príspevku?

Podľa môjho odhadu, opierajúceho sa o počet žiadostí o vydanie potvrdenia

Možno ich bude aj viac. Dá sa predpokladať, že medzi nimi bude veľa pozostalých detí, ako aj takých osôb, ktoré konali vojenskú službu vo všetkých ostatných pracovných jednotkách v bývalej československej armáde, ktoré však nemali charakter vojenských táborov nútených prác. Nebude to jednoduchá práca, ale o to budeme musieť byť pozornejší a precíznejší.

Aké sú termíny podania žiadosti a aké sú termíny na ich vybavenie?

Termíny sú uvedené v citovanom zákone. Nárok na príspevok sa uplatňuje na základe písomnej žiadosti zaslanej na ministerstvo obrany najneskôr do 31. decembra 2005; inak nárok zaniká. Minis-

terstvo obrany riadne a včas podanú žiadosť preskúma a rozhodne o nej najneskôr do jedného roka. Ak žiadosť vyhoví, písomne oznámi túto skutočnosť oprávnenej osobe. Ministerstvo obrany Slovenskej republiky vypláti príspevok najneskôr do 31. decembra 2007. Ak osoba nespĺňa podmienky nároku a nepreukáže skutočnosť, ministerstvo obrany vydá rozhodnutie o zamietnutí žiadosti. Rozhodnutie vydá aj vtedy, ak žiadosť vyhoví len sčasti. Proti rozhodnutiu o zamietnutí žiadosti možno podať rozklad – do 15 dní od doručenia rozhodnutia.

vých dokladov o uvedenom zaradení vydá na základe žiadosti a priloženého 50-korunového kolku. Oba vzory žiadostí sme už uverejnili na internetovej stránke MO SR – www.mod.gov.sk.

Aká je výška príspevkov?

Je to 1 500 Sk za každý aj začatý mesiac zaradenia osoby do VTNP. Za každý mesiac nad dva roky služby budeme vyplácať po 2 000 Sk. Celková suma je ohraničená výškou 60 000 Sk. Pozostalej manželke prináleží polovica z príslušných dávok a aj celková suma je ohraničená sumou 30 000 Sk.

Kontakt na vecne príslušné pracovisko:

MINISTERSTVO OBRANY SR
oddelenie pre vydávanie osvedčení
Mariánska č. 1, 832 47 BRATISLAVA
blok A, 2. poschodie
fax: 02/5443 4244
e-mail uvedené pracovisko
zatiaľ nemá.

Stránkový deň:

streda 8.30 – 12.00 a 13.00 až 15.00

Kontakty na príslušných pracovníkov vykonávajúcich citovaný zákon na uvedenom pracovisku:

Mgr. Karol VACULÍK
tel.: 0960 328 805

Ing. Michal VAJDA
tel.: 0960 328 845

JUDr. Jana ČELKOVÁ
tel.: 0960 328 857

Trojstranu o PTP pripravil: **Pavol VITKO**
Foto: autor, Peter DOVINA a archív

Ples a solidarita

Dvanásť reprezentačný vojenský ples mechanizovaného práporu v Leviciach bol výnimočný z viacerých hľadísk – vekový priemer jeho rekordných 200 účastníkov končil pri tridsiatke. Nálada bola naozaj skvelá. Ples otvoril veliteľ práporu a tradičný výstrel z dela. Vojenský folklórny súbor JÁNOŠÍK účinkoval na vysokej umeleckej úrovni. A celý večer podfarbil ešte jeden ľudský rozmer. Žiaľ, predchádzala mu tragédia zo 4. septembra 2004, pri ktorej zahynul náš kolega a kamarát nrtm. Roman Zelenka. Ostala po ňom dcérka a manželka.

Pýtate sa, čo majú spoločné tieto dve udalosti? Smrť blízkeho nás všetkých hlboko zasiahla. Preto sme sa rozhodli, že pozostalým finančne pomôžeme. Výťažok z tomboly vo výške 20.000 Sk sme venovali vdove po našom kamarátovi. Tombolové lístky išli jednoducho na dračku. Prispel každý. Najväčší potlesk zaznel po vyžrebovaní prvej ceny, ktorou bol hodnotný farebný televízor. Vyhral ho por. Ing. Martin JANKOV a hneď ho venoval rodine zosnulého príslušníka práporu. Krásny ľudský prejav.

Rtm. Iris FÜLOPOVÁ

Spolupráca veteránov

Vojenský veteráni v Českej republike sa neuzatvárajú do ulity, ale ochotne a radi pomáhajú svojim bývalým druhom v zbrani zo Slovenska. Príkladom toho bolo aj februárové stretnutie v Seredi. V priestoroch starej lodenice sa živo nielen spomínalo na mierové misie, ale aj vymieňali skúsenosti zo špecifických aktivít, najmä v legislatívnej a sociálnej oblasti, ktoré najcitlivejšie vplyvajú na osobný život každého veterána.

České združenie má navyše vlastné podnikateľské aktivity, ktorých výnosy pomáhajú k atraktívnemu programu veteránov, a tým aj aktivizácii členskej základne a zvyšovaniu spoločenskej prestíže. Prvý podpredseda Združenia vojenských veteránov ČR Ing. Ladislav Sornás odovzdal na záver pracovného stretnutia veliteľovi ženíjného útvaru v Seredi pplk. Jánovi Dreveňákovi Pamätnú medailu Združenia veteránov ČR.

Text a foto: **Peter DOVINA**

Vyššie sto multiplikátorov

Kabinet výskumu sociálnej a biologickej komunikácie SAV (KVS BK SAV) začal v roku 2001 v spolupráci s expertmi a veliteľmi útvarov rezortu obrany pracovať na projekte Stratégia drogového a sexuálneho zdravia (Stratégia), ktorú 29. októbra 2004 prijal po dopracovaní minister obrany Juraj Liška.

Riaditeľ KVS BK SAV, PhDr. Gabriel Bianchi CSc. nás informoval o stave realizácie projektu a vyzdvihol činnosť takzvaných multiplikátorov (trénerov). Ide o vojakov – profesionálov vyškolených pre šírenie osvetu medzi príslušníkmi ozbrojených

síl zameranej predovšetkým na prevenciu boja proti drogám. K polovici februára Kabinet vycvičil spolu 107 týchto multiplikátorov. Riaditeľ Bianchi predpokladá, že ich rady posilní každoročne ďalších 43 dobrovoľníkov.

Hlavná radkyňa štabu personálneho manažmentu GŠ OS SR PhDr. Mária Gašparová upozornila na vydanie publikácie s názvom ALKOHOL – DROGY – SEXUALITA. Dvetisíc kusov tejto publikácie bolo distribuovaných veliteľom útvarov rezortu obrany. Určená je predovšetkým na uplatnenie interaktívnych zamestnaní, ktoré podporujú drogové a sexuálne zdravie.

(vv)

Preventívne rehabilitácie

V predchádzajúcom čísle sme uverejnili užitočné informácie o možnosti regenerácie sil prostredníctvom domácich vojenských rekreácií. Ďalšou z možností, ako si môže profesionálny vojak posilniť svoje telesné a duševné zdravie, je využívanie preventívnych rehabilitačných pobytov.

O jednej z foriem realizácie preventívnych rehabilitácií — o poskytovaní rekondičných pobytov sme sa porozprávali s vedúcim Oddelenia zabezpečenia rekreácií kpt. Ing. Gustávom Tarcšim a referentkou správy preventívnych rehabilitácií Máriou Papšíkovou z Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia Bratislava.

Kto má nárok?

„Na rekondičný pobyt v trvaní štrnásť dní majú nárok iba profesionálni vojaci po dovŕšení 35 rokov fyzického veku,“ zdôrazňuje vedúci oddelenia kpt. Tarcsi. „V praxi to znamená, že sa im preventívna rehabilitácia poskytne prvý raz na základe ich žiadosti, a to v kalendárnom roku nasledujúcom po roku, v ktorom dovŕšili stanovený vek. Bez vekového obmedzenia majú na rehabilitačný pobyt nárok iba tí profesionálni vojaci, ktorých špecifikuje paragraf 144 zákona č. 370 z roku 1997

v znení neskorších predpisov. Medzi nich patria napríklad výkonní letci, výsadkári a podobne,“ vysvetľuje kpt. Tarcsi.

Špecialisti z misií

Výnimku majú takisto všetci príslušníci ozbrojených síl, ktorí plnili úlohy v zahraničných misiách. „Podľa uvedeného zákona majú nárok na poskytnutie preventívnej rehabilitácie aj profesionálni vojaci, ktorí sa vrátili z misie a ostali naďalej v služobnom pomere,“ pripomína Mária Papšíková. „Tento nárok si ale musia uplatniť v tom kalendárnom roku, v ktorom sa zo zahraničia vrátili. Môže sa ale stať, že si napríklad zo služobných, či časových dôvodov túto nárokovú časť nestihnú vyčerpať. V tom prípade si o preventívnu rehabilitáciu môžu požiadať v nasledujúcom kalendárnom roku. Pri premeškaní tohto termínu im nárok na rehabilitačný pobyt zaniká,“ upozorňuje M. Papšíková.

Ako na to?

Na rekondičný pobyt vysiela profesionálneho vojaka jeho nadriadený. „Tieto pobyty sú nárokové, čo v praxi znamená, že sa na ne nerobí žiadny výber,“ objasňuje referentka správy preventívnych rehabilitácií. „Po preverení, či záujemca spĺňa zákonom stanovené kritériá, sme schopní realizovať tieto požiadavky na regeneráciu svojich síl,“ dodáva Mária Papšíková.

Nie je neskoro?

V problematike poskytovania preventívnych rehabilitácií sa ale vynára nový aspekt. „Je potrebné zamyslieť sa nad tým, či súčasná podmienka dovŕšenia tak relatívne vysokého požadovaného fyzického veku profesionálneho vojaka vyhovuje,“ mieni kpt. Tarcsi. „Ozbrojené sily sa neustále omladzujú. Cítíme preto potrebu prehodnotiť túto podmienku.

Ved' už zo samotného názvu „preventívne rehabilitácie“ vyplýva, že má ísť hlavne o prevenciu. Nie o sekundárne liečenie chorôb,“ uzatvára vedúci oddelenia.

Bližšie informácie o preventívnych rehabilitáciách získajú záujemcovia na internetovej adrese www.vusz.sk, alebo telefónnom čísle 0960 31-60-74.

Vladislav VAVRINEC

Foto: **Peter DOVINA**

Preventívne rehabilitácie profesionálnych vojakov sa uskutočňujú tromi formami:

- a) rekondičným pobytom v trvaní 14 dní vo vojenských zotavovniach alebo v iných zariadeniach v pôsobnosti ministerstva,
- b) rekondičným pobytom s preventívno-liečebným režimom v trvaní 14 dní v kúpeľných ústavoch alebo v ozdravovniach,
- c) liečebnými pobytmi s kúpeľným režimom v trvaní 21 dní v kúpeľných ústavoch alebo v ozdravovniach.

Uvedené formy rehabilitácií sa realizujú prakticky vo všetkých rekreačných a rehabilitačných zariadeniach rezortu obrany. Využívajú sa tiež niektoré zariadenia Ministerstva vnútra SR a asi desať zmluvných špecializovaných zariadení v civilnom sektore.

Veronika vo farbách Dukly

Dvadsaťročná Veronika Zuzulová je od čias Jany Šoltýsovej-Gantnerovej a Lucie Medzihradskej jednoznačne najlepšou slovenskou lyžiarkou v alpských disciplínach. V aktuálnom hodnotení Európskeho pohára v slalome bola vo februári líderkou a vo Svetovom pohári jej patrila 22. priečka. V tejto sezóne bodovala vo všetkých šiestich slalomoch SP, ktoré absolvovala. Žiaľ, jej vysoké ambície na svetovom šampionáte stroskotali na jednej z posledných bránok slubne sa vyvíjajúceho prvého kola slalomu.

CHýbalo však málo, aby Slovensko túto hviezdu z bielych svahov navždy stratilo. Prob-

ronika spolu s trénerom a otcom Timotejom v jednej osobe už-už ohlasovali odchod zo športovej scény. V týchto

Ôsma najlepšia svetová slalomárka bude v Dukle dostávať pravidelne plat, klub jej zabezpečí podmienky na prí-

Veronika Zuzulová

Dátum narodenia: 15. júl 1984

Miesto narodenia: Bratislava

Výška: 1,72 m

Váha: 67 kg

Klub: AŠK Dukla Banská Bystrica

Značka lyží:

Rossignol (dĺžka 150 cm)

Oblúbený svah:

Veľká Rača — Oščadnica

Športový idol:

cyklista Lance Armstrong

Oblúbené jedlo: cestoviny

a kuracie mäso na rôzne spôsoby

Hobby: tenis, čítanie kníh, priatelia

Oblúbený herec/herečka:

Julia Roberts

Oblúbený spevák:

skupina IMT Smile

Talizmany: plyšový medvedík

a vankúš

lémy s hospodárením v Slovenskom lyžiarskom zväze (SLZ) „vycicali“ z jeho pokladnice finančné prostriedky určené pre našich najlepších lyžiarov do dna. Ve-

kritických chvíľach napokon pomohli štedrý sponzori a finančnou injekciou prispelo aj Ministerstvo školstva SR. Financie stačili akurát na štart v pretekoch Svetového pohára. Od druhého februára sa Zuzulovcom dýcha lepšie. Až do skončenia olympijskej sezóny 2005/2006 bude Veronika pôsobiť v Armádnom športovom klube (AŠK) Dukla Banská Bystrica ako športová inštruktorka.

Prvý impulz k tomuto kroku prišiel práve zo SLZ, zmietajúcom sa v miliónových dlhoch. Ten hľadal vhodné podmienky pre uplatnenie Zuzulovcov. „Úlohou Dukly je vytvárať špičkovým športovcom primerané podmienky na prípravu, a keďže Veronika k nim nepochybné patrí, rozhodli sme sa jej podať pomocnú ruku. Zatiaľ sme sa dohodli do konca apríla budúceho roka. Osobne si želim a bol by som rád, keby sme v Dukle mali opäť olympijskú medailistku,“ vyslovil nahlas želanie riaditeľ AŠK Ľubomír Roško.

pravu a príspeje aj na materiálne zabezpečenie. „Jazdové lyžovanie je finančne veľmi nákladný šport a viem si predstaviť aj podstatne lepšie podmienky, aké jej môžeme v Dukle ponúknuť. Nebude to nič mimoriadne,

Veronika dostane také isté zabezpečenie ako ďalší naši športovci z iných odvetví na jej výkonnostnej úrovni,“ vysvetlil šéf AŠK.

Pod Urpínom od Zuzulovej očakávajú, že sa kvalifikuje na Zimné olympijské hry v roku 2006 do Turína. „To je prioritou! Budeme sa jej snažiť vytvoriť také podmienky, aby na ZOH aj uspela.“ Zamestnancom AŠK sa stal aj Timotej Zuzula, ktorý bude s Veronikou pokračovať v úlohe trénera. „Ak sme už pána Zuzulu zamestnali, má našu plnú dôveru. Nevidím dôvod, prečo by sme mali zasahovať do rozbehutej práce a metódy,“ zdôvodnil rozhodnutie Ľ. Roško.

Cieľom dvadsaťročnej slalomárky je získať štyristo bodov v slalome. A keďže doteraz sa špecializovala iba na slalom, v blízkej budúcnosti sa chce presadiť aj v obrovskom slalome. Tomu podriadila aj februárovú prípravu vo Vrátnej. „Keďže v tejto sezóne máme dosť času, venujeme tréningu »obrátku« maximálnu pozornosť a všetok voľný čas. V porovnaní s minulou sezónou som sa v ňom podstatne zlepšila. Hneď sa to prejavilo aj na získaných bodoch. Možnosť reprezentovať Duklu ma veľmi potešila. Spolu s otcom a realizačným tímom sa oteraz môžeme plne venovať lyžovaniu,“ skonštatovala šarmantná kráska.

Aj keď nad podmienkami už plakať nemusia, otec a tréner Timotej Zuzula si vie predstaviť lepšie lekárske a technické zabezpečenie: „V tomto sa so svetovou špičkou, kde sa Veronika už etablovala, porovnávať naozaj nemôžeme. Nuž, ale i za to, čo máme, sme vďační.“

Jozef MICHNICA

Koláž: **autor**

Začiatky

Rodená Bratislavčanka „prežila“ prvé pády v Novej Bani. Krásy hôr nespoznávala len kvôli lyžovaniu. Ako žiačka bola totiž náchylná na rôzne alergie, takže horský vzduch jej značne prospieval. Do povedomia športovej verejnosti sa dostala v roku 1999, keď vo Vrátnej doline vyhrala majstrovstvá SR v kategórii starších žiačok.

Úspechy

V roku 2001 sa stala juniorskou majsterkou sveta a o dva roky neskôr suverénne vyhrala úvodné preteky Európskeho pohára v slalom v talianskom stredisku Passo Tonale. Pred rokom dosiahla v nemeckom Region Arber doteraz najlepší výsledok kariéry, keď v slalome Svetového pohára obsadila tretie miesto. Na sklunku starého roka vybojovala v talianskej Santa Caterine, kde sa uskutočnil aj svetový šampionát, v pretekoch Svetového pohára štvrté miesto. Na MS 2005 v slalome vypadla v prvom kole.

Slová života

Vyriešiť problémy je niekedy ľahké, inokedy nie; raz sa s nimi dá vyrovnať individuálne, inokedy treba radu a pomoc druhých. Ľudská bytosť je už od začiatku odkázaná na život v spoločensťve a s tým súvisiacu pomoc. Stáva sa, že prijať pomoc od druhého je ťažšie, ako ju poskytnúť.

Rozhodujúce predsavzatie

Zdá sa vám to zvláštne? Už ste zaiste počuli a čítali mnohé slová, ktoré povzbudzovali do nezištnej služby, čino-rodeje lásky či nepohodlných obiet za ľudí, nachádzajúcich sa v núdzi. Ale akosi sa zabúda na povzbudenie stať sa ochotným a najmä pokorným viesť pomoc aj prijať. Vyžaduje si to poriadnu dávku pokory, prekonania svojho „ja“.

Pre koľkých ľudí, aj veriacich ľudí, je stále ťažké zmieriť sa so skutočnosťou, že dennodenne prijímame dobrodenia a pomoc od samého Boha; že bez neho nemôžeme urobiť nič dobré, že on má v rukách náš život – terazší i večný. Možno sa denne skláňame pred svätostánkom, no srdce skloniť nevieme. Počúvame o ponížení Krista, počnúc narodením v biednej maštali, končiac potupnou smrťou na kríži, no napodobniť ho v tom nechceme. Pokora – tá nám chýba. Vedomie vlastnej ohraničenosti, nemohúcnosti urobiť niečo veľké bez pomoci druhých, schopnosť nastaviť dlane... Chceme sa síce podobáť Kristovi, no samým nám to akosi nejde.

Každodenný život so svojimi ťaživými udalosťami nám kladie nemalé otázky. Chce nás obráť o vieru, o zmysel a cieľ nášho života. Úlohou či poslaním každého človeka je pomáhať ľuďom nachádzať zmysel ich života. Mnohí z nich sa zaujímajú o všeličo, ale nezaoberajú sa tým, čo vytvára cieľ všetkého. Možno aj naše správne nasmerované predsavzatia a najmä ich následné plnenie sú tou správnou cestou novej evanjelizácie...

Peter HAJNALA

hovorca Ordinariátu OS a OZ SR

Za obetavosť

Minister obrany Juraj Liška udelil ďakovný list Erikovi Dianišovi za nezištnú pomoc pri záchrane ľudských životov a odstraňovaní následkov novembrovej prírodnej katastrofy vo Vysokých Tatrách. Zamestnanec Vojenského vysokošpecializovaného ústavu pre choroby pľúcne v Novej Polianke je dobrovoľným záchranárom Tatranskej horskej služby. V noci z 19. na 20. novembra 2004 sa zúčastnil na nebezpečnej záchrannnej akcii na pomoc posádke motorového vozidla, ktorú zavalili padajúce stromy. Štvoricu záchranárov tvorili profesionálni pracovníci Horskej záchrannnej služby a občiansky zamestnanec rezortu obrany Erik Dianiš.

Minister obrany ocenením vyzdvihol jeho mimoriadne ľudské vlastnosti, obetavosť a odvahu. Nehľadiac na nebezpečenstvo, zachránil to najcennejšie – ľudské životy. Ďakovný list odovzdal riaditeľ Kancelárie ministra obrany Štefan Škultéty (na snímke).

(r)

Výstava k víťazstvu nad fašizmom

„Som rád, že tesne pred summitom prezidentov Putina a Busha v Bratislave sú tu s nami na pôde Ministerstva obrany SR i predstavitelia veľvyslanectva Spojených štátov amerických, a takto si spoločne symbolicky pripomíname naše víťazstvo nad fašizmom, ktoré sme dosiahli i v spolupráci s ďalšími národmi,“ povedal v Klube Ministerstva obrany SR Jurij Cingovatov, chargé d'affaires veľvyslanectva Ruskej federácie v SR pri otvorení februárovej výstavy fotografií Červenej armády z bojísk 2. svetovej vojny. Za prítomnosti chargé d'affaires veľvyslanectva USA v SR Scotta Thayera,

pridelenca obrany Ruskej federácie, námorného kapitána Sergeja Kargajeva a pridelenca obrany USA na Slovensku plukovníka Johna Wallasea, privítal prítomných diplomatov, zástupcov MO SR a ďalších hostí riaditeľ VIA Miroslav Minár. Riaditeľ Vojenského historického ústavu Jozef Bystrický ocenil nielen historické poslanstvo výstavy, ale aj fakt, že veľvyslanectvo Ruskej federácie po skončení výstavy fotografie venuje do fondov ústavu.

Pavol VITKO

Foto: **Vladislav VAVRINEC**

Páni (zľava) Kargajev, Cingovatov a Thayer v živom rozhovore na vernisáži výstavy.

Vojensko - odborná terminológia

S cieľom prerokovať aktuálny stav v oblasti používania vojenskej terminológie v procese vzdelávania a výcviku sa uskutočnilo 16.2.2005 pracovné stretnutie odborníkov z Inštitútu strategických štúdií Centra kariérneho rozvoja (KCR) Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hadika a Katedry pozemných síl Akadémie ozbrojených síl M. R. Štefánika. Diskusia prezradila, že veľa problémov vzniká prekladom dokumentov z anglického do slovenského jazyka. Účastníci stretnutia, medzi ktorými boli i frekvencianti Vyššieho veliteľského štábného

kurzu CKR, dospeli k potrebe vytvorenia pracovnej komisie. Tá by riešila vypuklé frazeologické problémy, analyzovala by najfrekvencovanejšie pojmy a ich výklad v súlade s terminologickým slovníkom aliancie, porovnávala by ich s terminologickým slovníkom OS SR. Na základe analýzy pripraví pracovná komisia dokument „Základné pojmy“ s prehľadom najpoužívanejších pojmov a ich správnym výkladom.

Alena HARAGOVÁ

VOJACI, CESTOU NA CVIČENIE SME STRATILI POĽNÚ KUCHYŇU, TAKŽE DO PLÁNU CVIČENIA OPERATÍVNE ZARAĐUJEM VÝCVIK V PREŽITÍ...

Intelektuál príde do kníhkupectva a pýta si:

- Chcel by som si kúpiť nejakú hodnotnú knihu, ale nijaký sex, žiadne vraždy, konzumné hodnoty alebo sladkosti.
- To vám teda odporúčam zimný cestovný poriadok pre železnice, - radí mu predavačka.

♦ ♦ ♦

- Tatko, pomôž mi s krížovkou, - prosíka syn otca. — Chýba mi posledné slovo.
- Tak tá, synak, nemôžem. Posledné slovo má u nás vždy mamička...

♦ ♦ ♦

- Všímajte si viac ľudí, - karhá vedúca predavačku, - tamten pán, čo odišiel, pýtal tri mydlá a odniesol so sebou štyri.
- To je dobre. Veď zaplatil za päť!

♦ ♦ ♦

- Vy ste už prežili nejakú katastrofu, pán sused?
- Ale áno. V tuneli medzi Bystricou a Diviakmi.
- A čo, vykoľajil sa tam vlak?
- Nie, ale pobozkal som miesto dievčiny jej otca.

FOTOKURIOZITA

Mráz za nechtami...

Varenie v poli má nepochybne nielen svoje čaro, ale aj úskalia. Svoje o tom vedia kuchári z michalovského mechanizovaného práporu. Do roka strávia na rôznych cvičeniach spolu až štyri mesiace. My sme ich tentoraz zastihli vo VVP Lešť. „Príprava jedla v poľných podmienkach je od varenia v kasárňach dosť odlišná,“ porovnáva nadporučík Branislav Horvát, dôstojník roty zabezpečenia a velenia michalovského práporu. „Varit' v niekoľkostupňových mrazoch nie je vôbec jednoduché. Medzi pokrmy, ktoré sa v zime asi najhoršie pripravujú, patria jedlá v cestíčku. Vtedy mrzne nielen cestíčko, ale aj prsty,“ dodáva bývalý proviantný náčelník.

A čo chuti vojakom najviac? „Jednoznačne mäso. Rezne, kurča, jednoducho mäso pripravené na akýkoľvek spôsob,“ hodnotí kuchár Andrej Dzurik. Nakrmiť niekoľko desiatok cvičiacich vojakov je veru zodpovedná a nie jednoduchá úloha. Veď taký obyčajný deň kuchára sa začína zvyčajne už o štvrtej ráno a končí neskoro po výdaji večere. Aj v zime, keď mráz zachádza za nechty...

Vladislav VAVRINEC

Foto: **Peter DOVINA**

Späťkme odporovede: 1a, 2c, 3b, 4c, 5b, 6a, 7b

Súdnička

Je všeobecne známe, že užívanie rôznych návykových látok, ktoré akýmkoľvek spôsobom ovplyvňujú centrálnu nervovú sústavu človeka, prináša so sebou okrem trvalého poškodenia zdravia aj riziko páchania trestnej činnosti. Pritom takýto užívateľ po minúti sa účinku požitej látky ani nevie, čoho všetkého sa pod jej vplyvom dopustil. Tento trend sa v ojedinelých prípadoch vyskytuje aj v podmienkach Ozbrojených síl Slovenskej republiky.

Nie je „mariška“ ako Mariška

Bol to napríklad aj prípad vojaka povinnej služby príslušníka VÚ 1102 Michalovce, ktorý si návyk na užívanie drog, najmä marihuany, priniesol z civilného života. Začiatkom roku 2004 si na stanici SAD v Michalovciach zakúpil od neznámej osoby pomerne veľké množstvo rastliny konope sietej a neskôr si z nej vyrobil 3 kusy cigariet, ktoré následne fajčil. Jeho veliteľ, inak slobodník profesionálnej služby, si na rote všimol, že tento vojak mal začervenalé oči a aj jeho správanie bolo veľmi čudné, pretože bol akoby duchom neprítomný. Skrslo v ňom podozrenie na požitie drog, preto zistenú skutočnosť ohlásil nadriadenému. Tento neváhal a okamžite išli vykonať prehliadku osobnej skrinky vojaka. Výsledok neprekvapil. Okrem zvyšku rastliny konope sietej boli v skrínke nájdené 2 kusy lekárskych striekačiek a 1 kus lekárskej ihly, pričom v jednej z nájdených striekačiek bola zistená prítomnosť aj ďalšej omamnej látky, a to metanfetamínu. Vojak si radšej mal najst' a držať sa inej „Marišky“, ako takejto „marišky“. Za svoje nebezpečné chůtky bol totiž odsúdený k trestu odňatia slobody na 25 mesiacov nepodmienečne so zaradením do prvej nápravnovýchovej skupiny, a to pre trestný čin nedovolené výroby a držby omamnej látky, psychotropnej látky, jedu a prekurzora a obchodovania s nimi podľa § 187 ods. 1 písm. b), d) T. zák., pretože neoprávnene omamnú látku kúpil a túto prechovával.

plk. JUDr. František KOVÁČ

Pozn. red.: Pri spracovávaní súdničky Pomsta nebyva vždy sladká došlo k zámene podkladových materiálov. Týmto sa autor ospravedľňuje Erikovi B. za poznámku v úvode, že motívom trestnej činnosti bolo nadmerné užívanie alkoholických nápojov.

Príbeh

Kapitán Viktor patril vo svojom odbore opráv optoelektroniky medzi špičkových odborníkov. Hlavne vďaka tomu, že si odbornosť zvyšoval rôznymi kurzami a odbornými školeniami. Učenie mu nerobilo žiadne problémy, a tak každým testom prechádzal s noblesnou ľahkosťou. Až na jeden problém...

Uhrančivá inštruktorka

Nik nevedel pochopiť, prečo mu práve ten posledný spôsobuje také problémy. Veď nebol ničím výnimočný. No napriek tomu bolo kapitánovo hodnotenie na hranici vyhovujúceho. Ani najbližším kolegom a kamarátom sa nepodarilo vymámiť z neho príčinu tohto študijného neúspechu. Viktor očividne zosmutnel, stal sa záduchčivým, vyhýbal sa známym. Svetlo do tejto záhady vniesol až samotný veliteľ útvaru, ktorý jeho správanie sledoval niekoľko dní. Zavolať si utrápeného kapitána na „koberček“ a začal s vypočúvaním. Viktor sa najprv vyhováral. Na únavu, preťaženosť, dokonca zdravotné problémy. Skúsený podplukovník sa ale nedal len tak obalamutiť a nástojil ďalej. Po hodine naliehania došli Viktorovi výhovorky a musel s pravdou von. S rumencom v tvári sa rozhovoril o príčine svojich trápení. Bola ňou mladá inštruktorka kurzu, poručička Zuzanka. Respektíve jej milý úsmev a hlavne zvláštny, prenikavý, až uhrančivý pohľad. Viktor sa veliteľovi priznal, že práve ten mu znemožňuje sústrediť sa na výučbu. Všetky slová, ktoré vyriekol na adresu vzhľadu peknej inštruktorky, vyvolali u veliteľa úsmev a poznanie. „Viktor, ty cap, veď ty si sa nám na staré kolena zaľúbil!“ — podelil sa s postrehom nadriadený. Kapitán sčervenal ešte viac a doslova ušiel z kancelárie, počujúc za sebou úprimný a radostný smiech veliteľa.

A ako to všetko dopadlo? Dalo by sa povedať, že ako v rozprávke so šťastným koncom. Viktor kurz úspešne absolvoval a našiel v sebe dosť odvahy, aby poručičku Zuzanku oslovil. Vyšlo najavo, že aj on sa jej už od začiatku páčil. Slovo dalo slovo a do roka stáli pred oltárom. Za svedka im nešiel nik iný ako veliteľ útvaru.

Vladislav VAVRINEC

Autor výroku: Ezop	kamerunský futbalový reprezentant	držiteľka rekordu	starý otec, po nemecky (det.)	Pomôcky: ars, opa, Onana, ATU, Ilýr	vyvaľovala oči (expr.)	písmeno gréckej abecedy	skratka rádiotelefónu	čln na Rýne	rozjatril (kniž.)		čínske ženské meno	hmyz so žihadlom	4	veľká neprijemná mucha
predpona (pohorie)				zamraz (zriedk.)						časť ženského tela				
1				Olympia (dom.)						osievanie pôdy				
										foto				
vyslovovali redukované a						2	popravca				zn. čist. prášku			
							ŠPZ hl. mesta ČR				páštierska skr.			
súhlas (hovor.)			morský vták					rieka (odb.)				značka yardu		
			symfonický orchester					pás ku kimonu				lr, po česky		
umenie (kniž. z lat.)				pôvodca						olej, po anglicky				meno herca Delona
				iniciály Kukučina						3				
Autor: Vojtech Kúkoľ	obytná stavba				autor skla- dacej kocky						Mária (dom.)			
	živá bytost'				MOL ČR						ryčanie			
čaj, po česky (kniž.)			kolimaha (roz- práv. vozidlo)					vymretý indoeurópan				hliník (zn.)		
			plaz					skôr				náš st. básnik		
ľahkoatletic- ká disciplína				mys				rímske číslo 2	voňavá živica					
				popevok					európska liga (skr.)					
montovaný rodinný dom					búchali (expres.)									
odporúčanie, návod na použitie					španielske mesto						značka kancelárskych spíniek			

Letecká raketová riadená strela AIM-120C-5

Letecké protiletadlové raketové riadené strely radu AIM-120 AMRAMM (Advanced Medium-Range Air-to-Air Missile) amerického výrobcu Raytheon nahradili v operačnej službe raketové riadené strely konštrukčného radu AIM-7 Sparrow. Na rozdiel od starších AIM-7, ktoré sú navádzané na cieľ poloaktívnou metódou, používajú strely radu AIM-120 aktívnu navádzáciu hlavice, a preto sú to zbrane s vlastnosťou označovanou ako „vystrel a zabudni“ (Fire-and-Forget). V súčasnosti sú rakety radu AIM-120 hlavnou leteckou protiletadlovou zbraňou krajín NATO pre boj mimo vizuálneho kontaktu.

Konštrukcia raketovej riadenej strely AIM-120 vznikala vo firme Hughes (neskôr ju pohltil Raytheon) od konca 70-tych rokov minulého storočia. Prvá sériová raketová riadená strela AIM-120A bola odpálená v roku 1984. Prvé strely počiatočnej malosériovej výroby dodal výrobca v októbri 1988 a počiatočnú operačnú spôsobilosť získali tieto zbrane po septembri 1991. Prvý kus vylepšeného variantu AIM-120B so zmodernizovanou navádzacou sekciou dodali na konci roku 1994. Raketové riadené strely AIM-120C, ktoré vznikli v rámci programu P3I (Pre-Planned Product Improvement), začal dodávať výrobca od roku 1996. Tieto rakety boli pôvodne plánované pre použitie z lietadiel F-22A Raptor. Rakety radu AIM-120C majú zmenšené rozpätie krídel aj riadiacich plôch a dajú za použiť zo všetkých typov lietadiel, na ktoré je integrovaný systém AMRAAM. Dĺžka strely AIM-120C-5 je 3,65 m, priemer tela 17,8 cm. Rozpätie krídel je 44,5 cm a rozpätie riadiacich plôch 44,7 cm. Celková hmotnosť raketovej riadenej strely je 161,5 kg a hmotnosť účinnej bojovej časti je 20,5 kg. Jej diaľkový dosah je 50 – 70 km.

Text a foto: Miroslav GYŮRÖSI

OBRANA č. 25/2004

Správne odpovede

- č. 1 – Jeden vojak
- č. 2 – Letci a tankisti
- č. 3 – 22. septembra

Výherca súťaže

Ondrej Demeter, Dedinka 312

Vylúštenie krížovky

Keď už nemáš inú voľbu, pozbieraj odvalu.

Výherca krížovky z OBRANY

Ivan Krištof, Prešov

OBRANA č. 26/2004

Správne odpovede

- č. 1 – Šesť systémov KZO
- č. 2 – 1914 v Clevelande
- č. 3 – Biele albatrosy

Výherca súťaže

Jaroslav Urbančok, Trnava

Vylúštenie krížovky

Sleduj nepriateľa, lebo on prvý nájde tvoje chyby.

Výherca krížovky z OBRANY

Monika Kováčiková, Vrútky

Armádnymagazín v Slovenskej televízii má nový názov, novú podobu a periodicitu. Volá sa **PROFESIONÁL**, vysiela sa týždenne v prítlačí- vom čase - **každý piatok o 19.55 hod. na Dvojke.**

Plná poľná

Rozhlasová relácia **Plná poľná**, i keď už polstoročná, je stále svieža relácia o vojakoch a nie- len pre vojakov. **I tento rok sa na vás každý piatok o 21.05 hod. tešia na naj- počúvanejšej stanici Rádio Slovensko Miroslav Minár, Bernard Roštecký a Petra Repková.**

v dvoch kategóriách - pre študentov stredných a vysokých škôl na tému:

"zelená profesionálnej armáde

alebo

profesionálna armáda mojimi očami"

vlastný názor = (adrenalin + veľká pohoda) x litre vo vrecku

>> vysvetlivky pre trochu ocenených v oboch kategóriách:

vlastný názor = Tvoj pohľad, úvaha, adrenalin = výcvik prežitia

veľká pohoda = lístky na festival POHODA'05

*litre vo vrecku = 1. cena - 30 000,- Sk 2. cena - 20 000,- Sk
3. cena - 10 000,- Sk*

úvahu na tému "Zelená profesionálnej armáde alebo profesionálna armáda
mojimi očami" v rozsahu 1500 slov pošli do 25. marca 2005 na e-mailovú adresu
sutaz@mod.gov.sk

podrobnejšie informácie na
www.mosr.sk

Náčelník Generálneho štábu ozbrojených síl SR generálmajor **Lubomír Bulík**
a mesačník **OBRANA** v spolupráci s organizátormi Dňa detí s ozbrojenými silami
a Slovenským rozhlasom vyhlasujú pre žiakov základných škôl **4. ročník výtvarnej súťaže**

Vojaci očami detí

Účastníci súťaže zašlú svoje práce spolu so spätnou adresou, telefónnym kontaktom a dátumom
narodenia najneskôr do 10. mája 2005 na adresu:

Redakcia OBRANA
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava.

Autori najlepších prác v kategórii mladších a starších
žiakov získajú vecné ceny a ich práce uverejní mesačník
OBRANA aj internetová stránka
Ministerstva obrany SR.
Zároveň ich pozveme na vojenský Deň detí, ktorý
sa tento rok uskutoční v Bešeňovej.

